

CARU COMMV. Torhoutsesteenweg 2A/0502 8400 OOSTENDE
Erkend opleidingsorganisator FSMA

OPLEIDINGEN

FORMATIONS

CONSULTANCY

info@caru-commv.be

<https://www.caru-commv.be>

CARU OVERHEIDSOPDRACHTEN 2025

NIEUWSBRIEF NOVEMBER

WETGEVING-STAATSBLAD

Aanpassing collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98/11 van 15 juli 2025 ECOCHQUES labels van ecologische producten Staatsblad 5/11/25

EUROPEES PUBLICATIEBLAD

RECHTSPRAAK EUROPEES HOF

Persmededeling Arrest van het Hof in zaak C-19/23 (Toereikende minimumlonen)

RECHTSPRAAK RAAD VAN STATE

- VERDUIDELIJKING VAN DE MOTIVERINGSPLICHT
- CONCRETE TOEPASSING BIJ DE MOTIVERING VAN STOPZETTING
- VASTLEGGEN BEOORDELINGSMETHODE CRITERIA
- OMSTANDIGE OMSCHRIJVING VAN EEN ZORGVULDIG

PRIJSONDERZOEK ALGEMEEN PRIJSONDERZOEK EN MATERIELE MOTIVERINGSPLICHT

- VERDUIDELIJKING VAN DE TERMIJN VOOR INSTELLEN VORDERING NIETIGVERKLARING
- JUISTE ERKENNINGSVEREISTE VAN DE AANNEMER PROPORTIONEEL MET DE OPDRACHT

INFO VARIA :

FOD KANDESELARIJ Ministerraad aanpassing MAALTIJDCHQUES

Ministerraad 7/11 Omzendbrief verlofdagen en brugdagen, ontwerp KB

VVSG UVCW en BRULOCALIS reageren op ontwerp VEREENVOUDIGING OVERHEIDSOPDRACHTEN

FOD BOSA : info betaaltermijnen FEDERALE OVERHEIDSDIENSTEN drie eerste trimesters

FOD ECONOMIE : INDEXCIJFERS OKTOBER 2025

ONS OPLEIDINGSAANBOD EN NOG BESCHIKBARE HANDBOEKEN

ZIE OOK <https://www.caru-commv.be> voor de vroegere nieuwsbrieven en themanummers

NIEUWE MASTERCLASS 2026

“UW BESTEKKEN VERDIENEN EEN NOODZAKELIJKE AANPASSING AAN DE EVOLUTIE VAN WETGEVING EN RECHTSPRAAK”

12/02/26 GENT 10/03/26 HASSELT INSCHRIJVINGSFORMULIER EN DAGINDELING

Ed. 11/2025 VEWA Copyright © 2025

PROF RUDI CLAEYS

BELGISCH STAATSBLAD.

23 OKTOBER 2025. - Koninklijk besluit waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98/11 van 15 juli 2025, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, tot wijziging van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 van 20 februari 2009 betreffende de ecocheques

Artikel 1. Algemeen verbindend wordt verklaard de als bijlage overgenomen collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98/11 van 15 juli 2025, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, tot wijziging van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 van 20 februari 2009 betreffende de ecocheques.

Art. 2. De minister bevoegd voor Werk is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, 23 oktober 2025.

Overwegende dat de sociale gesprekspartners de doelstelling willen bevestigen die ze hebben vastgesteld bij de uitwerking van de ecocheques, namelijk een verhoging van de koopkracht van de werknemers door de toekenning van een voordeel dat specifiek bestemd is voor de aankoop van producten of diensten met een ecologische toegevoegde waarde; Overwegende dat de lijst van de producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden, exhaustief en limitatief is en transparant, duidelijk en makkelijk toepasbaar moet zijn;

Overwegende dat de stabiliteit van de lijst, die voortaan in principe om de twee jaar in de even jaren wordt geëvalueerd, moet worden gewaarborgd;

Overwegende de ontwikkelingen op het vlak van het Europees energielabel, namelijk dat op droogtrommels, smartphones en slatecomputers (tablets) voortaan een energie-etikettering van toepassing is;

Hebben de navolgende interprofessionele organisaties van werkgevers en werknemers :

- Het Verbond van Belgische Ondernemingen;
 - De organisaties voorgedragen door de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO
 - De Boerenbond;
 - "La Fédération wallonne de l'Agriculture";
 - De Unie van de socialprofitondernemingen;
 - Het Algemeen Christelijk Vakverbond van België;
 - Het Algemeen Belgisch Vakverbond;
 - De Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België,
- op 15 juli 2025 in de Nationale Arbeidsraad de volgende collectieve arbeidsovereenkomst gesloten.

Artikel 1. . De bij de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 van 20 februari 2009 betreffende de ecocheques gevoegde lijst van de ecologische producten en diensten die met ecocheques kunnen worden aangekocht, wordt vervangen door de bij deze collectieve arbeidsovereenkomst gevoegde lijst.

Art. 2. Deze collectieve arbeidsovereenkomst treedt in werking op 15 juli 2025.

Ze is gesloten voor onbepaalde tijd. Ze kan op verzoek van de meest gerede ondertekenende partij worden herzien of opgezegd, met inachtneming van een opzeggingstermijn van zes maanden. De organisatie die het initiatief tot herziening of opzegging neemt, moet in een gewone brief aan de voorzitter van de Nationale Arbeidsraad de redenen ervan aangeven en amendementsvoorstellen indienen; de andere organisaties verbinden zich ertoe die binnen een maand na ontvangst ervan, in de Nationale Arbeidsraad te bespreken.

Gezien om te worden gevoegd bij het koninklijk besluit van 23 oktober 2025.

IN DE BIJLAGE VOLGT EEN OVERZICHT VAN DE **AANVAARDE ECOLOGISCHE GELABELDE PRODUCTEN** MET DUIDING VAN HET VEREISTE LABEL zie Staatsblad 5/11

PUBLICATIEBLAD EUROPESE UNIE

Europese
Unie

Publicatieblad van de Europese Unie

HOF VAN JUSTITIE
VAN DE EUROPESE UNIE

Persmededeling Arrest van het Hof in zaak C-19/23 | TOEREIKENDE MINIMUMLONEN

Het Hof bevestigt dat de richtlijn inzake minimumlonen in de Europese Unie grotendeels geldig is : *De bepaling die de criteria bevat waarmee lidstaten met wettelijke minimumlonen rekening moeten houden bij de vaststelling en aanpassing van die lonen wordt echter nietig verklaard, evenals de regel die een verlaging van die lonen verhindert wanneer zij automatisch worden geïndexeerd*

Denemarken heeft het Hof van Justitie verzocht om volledige nietigverklaring van de richtlijn inzake toereikende minimumlonen in de Europese Unie. De lidstaat is onder meer van mening dat deze richtlijn afbreuk doet aan de **bevoegdheidsverdeling tussen de Unie en de lidstaten**, omdat zij een rechtstreekse inmenging inhoudt in de vaststelling van de beloning binnen de Unie en in het recht van vereniging, die volgens de Verdragen onder de **nationale bevoegdheid** vallen. Het Hof geeft Denemarken ten dele gelijk, aangezien het die rechtstreekse inmenging slechts constateert in twee bepalingen van de richtlijn die gericht zijn tot lidstaten met wettelijke minimumlonen en die betrekking hebben op de vaststelling of aanpassing van die lonen. Voor het overige verwerpt het Hof het beroep .

Op 19/10/2022 heeft de Uniewetgever, dat wil zeggen het Europees Parlement en de Raad, de richtlijn inzake minimumlonen in de Europese Unie vastgesteld(1). Met het oog op betere leefomstandigheden en arbeidsvoorwaarden in de Unie stelt deze richtlijn een kader vast om te **zorgen voor toereikende wettelijke minimumlonen**.

Denemarken(2) heeft bij het Hof van Justitie beroep ingesteld om die richtlijn in haar geheel(3) nietig te laten verklaren.

Deze lidstaat betoogt dat de richtlijn voorbijgaat aan de bevoegdheidsverdeling tussen de Unie en de lidstaten, aangezien zij een rechtstreekse inmenging inhoudt in de vaststelling van de beloning binnen de Unie en in het recht van vereniging, gebieden die volgens de Verdragen(4) buiten de bevoegdheden van de Unie vallen.

Het Hof oordeelt dat de uitsluiting van de bevoegdheid van de Unie waarin de Verdragen voor de twee betrokken gebieden voorzien, zich niet uitstrekt tot elke kwestie die enig verband houdt met beloning of het recht van vereniging. Die uitsluiting omvat evenmin elke maatregel die in de praktijk uitwerkingen of gevolgen heeft voor het loonpeil. Anders zouden bepaalde bevoegdheden die aan de Unie zijn verleend om het optreden van de lidstaten op het gebied van arbeidsvoorwaarden(5) te ondersteunen en aan te vullen,

worden uitgehold. De bevoegdheidsuitsluiting geldt dus alleen voor een rechtstreekse inmenging van het Unierecht in vaststelling van beloningen en in het recht van vereniging. Na onderzoek van het doel en de inhoud van de richtlijn stelt het Hof een **dergelijke inmenging slechts in twee specifieke gevallen vast**.

Ten eerste legt de richtlijn aan lidstaten met wettelijke minimumlonen criteria(6) op waarmee rekening moet worden gehouden bij de procedures voor de vaststelling en aanpassing van die lonen. Daarmee brengt de richtlijn een harmonisatie mee van een deel van de bestanddelen van de **wettelijke minimumlonen**, en dus een **rechtstreekse inmenging** in de vaststelling van de beloning.

Ten tweede geldt hetzelfde voor de regel die de verlaging van de wettelijke minimumlonen verhindert(7), wanneer de nationale wettelijke regeling voorziet in een **automatisch bijstellingsmechanisme voor de indexering van die lonen**.

Bijgevolg verklaart het Hof de bepalingen van de **richtlijn die een rechtstreekse inmenging van het Unierecht in de vaststelling van de beloningen inhouden en die daardoor buiten de wetgevende bevoegdheden vallen, nietig**. Het verwerpt het beroep voor het overige.

Het Hof concludeert in het bijzonder dat de richtlijn geen rechtstreekse inmenging van het Unierecht in het recht van vereniging inhoudt. Volgens het Hof geldt dit met name voor de bepaling van de richtlijn die betrekking heeft op „de bevordering van collectieve onderhandelingen over loonvaststelling”, onder meer omdat deze bepaling de lidstaten niet verplicht ervoor te zorgen dat een groter aantal werknemers zich bij een vakbond aansluit. Het Hof verwerpt ook het argument van Denemarken dat de richtlijn op een onjuiste rechtsgrondslag(8) is vastgesteld.

Bibliografie

1 Richtlijn (EU) 2022/2041 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende toereikende minimumlonen in de Europese Unie. 2 Ondersteund door Zweden.

3 Subsidiair heeft Denemarken verzocht om nietigverklaring van artikel 4, lid 1, onder d), en/of artikel 4, lid 2, van de richtlijn, betreffende de bevordering van collectieve onderhandelingen over loonvaststelling.

4 Artikel 153, lid 5, VWEU.

5 Volgens artikel 153, lid 1, onder b), VWEU.

6 Volgens artikel 5, lid 2, van de richtlijn omvatten die criteria ten minste de koopkracht van de wettelijke minimumlonen, rekening houdend met de kosten voor levensonderhoud, het algemene niveau van de lonen en de verdeling ervan, het groeipercentage van de lonen en nationale productiviteitsniveaus en -ontwikkelingen op lange termijn.

7 Artikel 5, lid 3, van deze richtlijn.

8 Ter ondersteuning van zijn verzoek tot nietigverklaring van de richtlijn in haar geheel heeft Denemarken tevens aangevoerd dat, ook al valt het onderwerp van de richtlijn onder de bevoegdheid van de Unie, deze op een ongeschikte rechtsgrondslag berust. Aangezien de richtlijn ook betrekking heeft op de collectieve vertegenwoordiging en collectieve verdediging van de belangen van werknemers en werkgevers, had zij met eenparigheid van stemmen door de Raad moeten worden vastgesteld, terwijl zij met gekwalificeerde meerderheid is vastgesteld.

ARRESTEN RAAD VAN STATE

Raad
vanState

In een aantal recente Arresten beklemtoont de Raad van State het belang van het zorgvuldig nazicht en de afdoende materiele motivering bij de evaluatie van offertes in de gunning beslissingen.

1. De Raad van State bevestigt de vrijheid van de aanbesteder voor de inhoudelijke beoordeling van de offertes, en stelt zich in het kader van deze duidelijk dat de Raad van State enkel de formele motiveringsplicht zal onderzoeken. De Raad van State spreekt zich niet uit over de vrije beoordelingsproblematiek als de beoordelingsmethode maar vooraf is vastgelegd. Dit kan dan in het bestek zelf of in een beslissing voorafgaand aan de opening van de offertes.

2. De beoordelingscriteria door de Raad van State om tot een al dan niet afdoende motivering te besluiten zijn het pertinente karakter van de motivering en het zorgvuldig onderzoek.

3. Een motivering is pertinent als ze voldoet aan volgende vereisten:

- Ze moet duidelijk verband houden met de beslissing
- Ze moet voldoende draagkrachtig zijn en dus moet ze op zich volstaan om de beslissing te verantwoorden

4. Voor de materiële motiveringsplicht moet deze ook het gevolg zijn van een zorgvuldig onderzoek en dus gebaseerd zijn op de juiste feitelijke gegevens

5. Deze motivering moet tenslotte ook in de beslissing formeel opgenomen worden en het is enkel op deze vormelijke verantwoording dat de Raad van State zijn oordeel zal steunen.

In de hierna aangehaalde Arresten worden deze principes geconcretiseerd zowel bij de evaluatie van de offertes, het prijsnazicht als bij de gunningbeslissingen en bij de beslissingen om over te gaan tot een niet gunning en stopzetting van de procedure

VERDUIDELIJKING VAN DE MOTIVERINGSPLICHT

RvS XIVE KAMER ARREST nr. 264.334 van 26 september 2025 in de zaak A. 239.936/XIV-39.592

De artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 verplichten de administratieve overheid in de akte de juridische en feitelijke overwegingen op te nemen die aan de beslissing ten grondslag liggen, en dat op “afdoende” wijze. **Het afdoend karakter van de motivering betekent dat de motivering pertinent moet zijn**, dit wil zeggen dat ze **duidelijk met de beslissing te maken moet hebben**, en dat ze **draagkrachtig moet zijn**, dit wil zeggen dat de aangehaalde redenen moeten **volstaan om de beslissing te dragen**. De belangrijkste bestaansreden van de motiveringsplicht, zoals die wordt opgelegd door de voormelde wet van 29 juli 1991, bestaat erin dat de betrokkene in de hem aanbelangende beslissing zelf de motieven moet kunnen aantreffen op grond waarvan ze werd genomen, opdat de betrokkene met kennis van zaken zou kunnen uitmaken of het aangewezen is de beslissing met een annulatieberoep te bestrijden.

De **materiële motiveringsplicht** houdt in dat iedere administratieve rechtshandeling moet steunen op motieven waarvan het **feitelijk bestaan** naar behoren is bewezen en die in **rechte ter verantwoording** van die handeling in aanmerking kunnen worden genomen. Bij de beoordeling van de naleving van de materiële motiveringsplicht is de Raad van State niet bevoegd om zijn oordeel omtrent de feiten in de plaats te stellen van het oordeel van de administratieve overheid. **Hij is enkel bevoegd om desgevraagd na te gaan of de administratieve overheid is uitgegaan van de juiste feitelijke gegevens, of zij die correct heeft beoordeeld** en of zij op grond daarvan binnen de perken van de redelijkheid tot haar besluit is kunnen komen. Voorts mag enkel met de formeel uitgedrukte motieven rekening worden gehouden.

CONCRETE TOEPASSING BIJ DE MOTIVERING VAN STOPZETTING VAN EEN PROCEDURE VOORZITTER VAN DE XIVE KAMER ARREST nr. 264.436 van 3 oktober 2025 in de zaak A. 245.795/XIV-39.876

De artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 verplichten de administratieve overheid in de akte de juridische en feitelijke overwegingen op te nemen die aan de beslissing ten grondslag liggen, en dat op “afdoende” wijze. Het afdoend karakter van de motivering betekent dat de motivering pertinent moet zijn, dit wil zeggen dat ze duidelijk met de beslissing te maken moet hebben, en dat ze draagkrachtig moet zijn, dit wil zeggen dat de aangehaalde redenen moeten volstaan om de beslissing te dragen. De belangrijkste bestaansreden van de motiveringsplicht, zoals die wordt opgelegd door de voormelde wet van 29 juli 1991, bestaat erin dat de betrokkene in de hem aanbelangende beslissing zelf de motieven moet kunnen aantreffen op grond waarvan ze werd genomen, opdat de betrokkene met kennis van zaken zou kunnen uitmaken of het aangewezen is de beslissing met een annulatieberoep te bestrijden. Er is niet vereist dat ook de gronden van de motieven worden weergegeven.

11. Zoals uit de uiteenzetting van het middel is gebleken, ontwikkelt de verzoekende partij het eerste middelonderdeel van haar enige middel in essentie vanuit een schending van de (materiële) motiveringsplicht.

In de bestreden beslissing (*supra* punt 3.11) wordt de stopzetting als volgt gemotiveerd:

“De door de firma's gevraagde (fundamentele) wijzigingen aan het bestek laten ons niet toe binnen de huidige plaatsingsprocedure verder te onderhandelen met deze inschrijvers doordat de gevraagde wijzigingen aan de gunningsleidraad (teneinde de opdracht te kunnen doen slagen/een commercieel haalbaar project af te leveren in hoofde van de ontwikkelaars) een wezenlijke wijziging van de opdracht betekent, hetgeen in de huidige stand van zaken niet mogelijk is zonder schending van het mededingingsbeginsel. Dit noopt de stad om de stekker uit de huidige procedure te trekken en deze opdracht/verkoop formeel stop te zetten, waarna de verkoopprocedure, mits kritische lezing van het bestek en rekening houdend met (de meest fundamentele) elementen, kan worden hernomen.

Bovendien is het vaste rechtspraak van de Raad van State (zie onder andere Raad van State, arrest nummer 245.292 van 8 augustus 2019, NV Myriade en Raad van State arrest nummer 231.423 van 2 juni 2015, NV Fire Technics) die stelt dat **de noodzaak om verbeteringen aan een bestek aan te brengen (i.c. teneinde het project commercieel haalbaar en rendabel te maken) de rechtsgeldigheid van de beslissing tot stopzetting en heraanbesteding onderbouwt**. Het gaat i.c. niet om aanpassingen van gering belang.

Rekening houdende met het voorgaand, is het aangewezen af te zien van de gunning van deze opdracht en de procedure later eventueel opnieuw op te starten. Het volgen van een plaatsingsprocedure voor een overheidsopdracht houdt immers geen verplichting in tot het gunnen of het sluiten van de opdracht en de aanbestedende overheid kan zowel afzien van het gunnen of het sluiten van de opdracht als de procedure herbeginnen, desnoods op een andere wijze. Wel mag de aanbestedende overheid hierbij niet willekeurig te werk gaan en moet een dergelijke beslissing steunen op in feite en in rechte aanvaardbare motieven die haar kunnen dragen. **De noodzaak van het aanbrengen van verbeteringen aan het bestek is, zoals aangetoond, een gegronde reden**. Dit wordt hierboven afdoende uiteengezet”.

Daaruit blijkt dat de bestreden beslissing in wezen steunt op de wijzigingen die de verwerende partij noodzakelijk acht aan de opdrachtdocumenten.

Uit het administratief dossier – in het bijzonder uit het aangetekend schrijven van 30 april 2025 van de inschrijver die, na zijn ‘deellofferte’, geen (eerste) offerte meer heeft ingediend (zie *supra* punt 3.9) en het (vertrouwelijk) schrijven van 3 juli 2025 vanwege de andere inschrijver die een (eerste) offerte heeft ingediend (zie *supra* punt 3.10) – blijkt dat op meerdere momenten doorheen de procedure door deelnemende partijen concreet werd aangegeven dat de voorwaarden zoals weergegeven in de opdrachtdocumenten niet commercieel haalbaar bleken. Voorts blijkt uit het vertrouwelijk meegedeelde stuk 13 – namelijk de vraag tot toelichting van 17 juni 2025 van de verwerende partij aan de verzoekende partijen – dat ook doorheen de procedure de verzoekende partijen vragen hebben geuit wat deze haalbaarheid betreft.

De motivering door de verwerende partij, namelijk dat er “**fundamentele wijzigingen**” gevraagd werden door de betrokken firma's, blijkt dan ook correct gebaseerd te zijn op informatie die aanwezig is in het administratief dossier.

12. Wat het standpunt van de verzoekende partijen betreft dat zij in hun toelichting van 2 juli 2025 - stuk dat vertrouwelijk is meegedeeld maar waarvan de Raad van State kennis mag nemen -, hun offerte wel verbond aan de voorwaarden van de opdrachtdocumenten (en bijlagen), merkt de Raad van State op dat zij in die toelichting niettemin nadrukkelijk

verwijzen naar de “nieuwe bouwcode van Stad Sint-Niklaas”, wat er opnieuw op lijkt te wijzen dat de (originele) vereisten vermeld in de opdrachtdocumenten – die onder meer op het vlak van de oppervlaktenormen/mix van woonentiteiten (minimale bestekseis) strenger lijken te zijn dan wat de later tussengekomen nieuwe bouwcode voorschrijft –, niet passend zijn in de actuele marktrealiteit.

Bovendien is het, zo lijkt, niet onzorgvuldig van een aanbestedende overheid om – wanneer zij van twee van de drie geselecteerde firma’s verneemt dat de voorwaarden niet haalbaar zijn en de derde deelnemer reeds soortgelijke bezorgdheden heeft geuit –, oordeelt de procedure stop te zetten en de documenten te wijzigen ter voorbereiding van een nieuwe procedure. Dat bovendien in de motivering niet reeds wordt aangegeven welke wijzigingen zullen *c.q.* moeten worden doorgevoerd kan niet leiden tot een inbreuk op demotiveringsplicht. De verwerende partij geeft namelijk in de bestreden beslissing aan dat zij nog dient na te gaan na kritische lezing van het bestek en rekening houdend met (de meest fundamentele) elementen, welke wijzigingen exact noodzakelijk blijken om tegemoet te komen aan de bezorgdheden inzake economische haalbaarheid met het oog op een kwalitatief project geuit door de verschillende deelnemers.

13. Wat het eerste middelonderdeel betreft dient dan ook *prima facie* te worden geconcludeerd dat (i) op basis van artikel 85 van de wet van 17 juni 2016 een aanbestedende overheid over een appreciatiebevoegdheid beschikt, (ii) dat *in casu* de stopzettingsbeslissing wordt genomen op basis van een aanvaardbaar motief, namelijk (volgens de aanbestedende overheid) noodzakelijke wijzigingen aan de opdrachtdocumenten en (iii) dat de redenen zoals uiteengezet in de bestreden beslissing ook voldoende grondslag vinden in het administratief dossier.

14. Het eerste middelonderdeel is niet ernstig.

VASTLEGGEN BEOORDELINGSMETHODE

RvS VOORZITTER VAN DE XIe VAKANTIEKAMER ARREST nr. 264.019 van 21 augustus 2025 in de zaak A. 245.408/XIV-39.854

Standpunt eiser

Zij vat het middel samen als volgt:

“Verzoekende Partij stelt vast dat bij het gunningscriterium 2 helemaal geen beoordelingsmethodiek werd vastgesteld voor opening van de offertes. Ook in het gunningsverslag wordt de gehanteerde beoordelingsmethodiek niet toegelicht. Al evenmin voert Verwerende Partij enige aantoonbare redenen aan waarom zij niet in de mogelijkheid zou zijn geweest deze voor de opening van de offertes vast te stellen.

Wat betreft gunningscriteria 1 en 3 wordt een begin van beoordelingsmethodiek aangehaald, doch deze heeft enkel betrekking op de beste offerte. Er wordt niet aangegeven op welke wijze de andere offertes in verhouding daartoe zullen worden beoordelen.

Evenmin werden de inschrijvers op een transparante wijze geïnformeerd dat de beste offerte ook telkens meteen de maximale score zou krijgen. Deze verduidelijking werd enkel meegegeven m.b.t. het gunningscriterium prijs, doch niet de kwalitatieve gunningscriteria. Het problematisch karakter van dit gebrek aan transparantie heeft een rechtstreekse invloed op de wijze waarop haar Verzoekende Partij haar offerte heeft samengesteld.”

Na de aangevoerde bepalingen en beginselen in herinnering te hebben gebracht, licht de verzoekende partij toe dat het transparantiebeginsel vereist dat een beoordelingsmethode voor de opening van de offertes wordt vastgesteld en dit om iedere vorm van favoritisme uit te sluiten. Zij verwijst dienaangaande ook naar het arrest van 14 juli 2016, nr. C-6/15, TNS Dimarso (ECLI:EU:C:2016:555) van het Hof van Justitie van de Europese Unie.

De verzoekende partij wijst erop dat het bestek met betrekking tot het tweede en zwaarste gunningscriterium geen toelichting bevat omtrent de wijze waarop de offertes zullen worden gequoteerd zodat de eigenlijke beoordelingsmethodiek volledig ontbreekt. Ook de beschrijving van het eerste en derde gunningscriterium zegt volgens haar niet meer dan dat het gunningscriterium geen mathematisch, maar een kwalitatief gunningscriterium is. Dat de offertes zullen worden vergeleken op basis van de verschillende aspecten die worden gevraagd, is volgens de verzoekende partij een loutere parafrasering van artikel 38, § 8, van de wet van 17 juni 2016.

Daarenboven blijkt uit geen enkel stuk dat de beoordelings- methodiek reeds werd vastgesteld voor de opening van de offertes. Evenmin zijn aantoonbare redenen voorhanden waaruit zou blijken dat het niet mogelijk was om de beoordelingsmethodiek vast te leggen voor de opening van de offertes, minstens bevat het gunningsverslag geen enkele motivering, noch verduidelijking dienaangaande. Meer nog, zelfs in het gunningsverslag valt volgens haar nog steeds geen beoordelingsmethodiek te bespeuren. Het enige wat zij vaststelt is dat de gekozen inschrijver miraculeus – en blijkbaar automatisch - op elk kwalitatief gunnings- en subgunningscriterium de maximale score behaalt. Hoe de overige offertes dan worden beoordeeld ten opzichte van die best scorende offerte wordt evenmin geduid, noch voorafgaandelijk in het bestek, noch in het gunningsverslag.

Het gebrek aan transparantie weegt volgens de verzoekende partij in het voorliggende geval zwaar door, net om reden dat pas in het gunningsverslag duidelijk wordt dat diegene die het beste scoort op een gunningscriterium, automatisch de maximale score krijgt, wat volgens haar geen synoniem is voor de hoogste score.

Zonder de vaststelling van dergelijke beoordelingsmethode kan volgens haar ook niet worden gegarandeerd dat de eindrangschikking op een objectieve wijze tot stand is gekomen.

Beoordeling

8. Een onderzoek en een beoordeling van de door de verwerende partij en tussenkomende partij aangevoerde excepties van gebrek aan belang bij het middel is slechts noodzakelijk indien het middel ernstig zou worden bevonden, hetgeen, zoals hierna zal blijken, niet het geval is.

9. Bij de beoordeling van de offertes dient een aanbestedende overheid elke offerte te vergelijken met elk van de andere offertes en tot een rangschikking van de offertes te komen, rekening houdend met de voor- en nadelen van elke offerte ten opzichte van en in verhouding tot elk van de andere offertes. De aanbestedende overheid beschikt daarbij over een bepaalde beoordelings- ruimte. Bij de toetsing van de offertes dient niet alles op voorhand te worden vastgelegd in rigide schema's, bindende parameters en vooraf vastgestelde bepaalde vermeerderingen en verminderingen in quoterings. Wel moet de globale score in verhouding staan tot de woordelijke motivering omtrent de voor- en nadelen van een offerte in vergelijking met de andere offertes.

De beoordelingsmethode van een gunningscriterium, zijnde de manier waarop de aanbestedende overheid bij de evaluatie van de offertes de beoordelingselementen vervat in de gunningscriteria nagaat en waardeert in het licht van de toe te kennen scores, dient niet te worden bekendgemaakt in de opdrachtdocumenten, doch ze mag in beginsel niet worden vastgesteld na de opening van de offertes, tenzij aannemelijk wordt gemaakt dat ze

om aantoonbare redenen niet vóór de opening van de offertes kon worden vastgesteld. Bij gebreke van dergelijke redenen is er sprake van een schending van het gelijkheidsbeginsel en het daaruit voortvloeiende transparantiebeginsel, gehuldigd in artikel 4 wet van 17 juni 2016. Het is bijgevolg in beginsel ongeoorloofd om na de opening van de offertes de beoordelingsmethode nog vast te stellen, “dit om elk risico op favoritisme uit te sluiten” (zie het voornoemd arrest van het Hof van Justitie van 14 juli 2016, nr. C-6/15, TNS Dimarso, ECLI:EU:C:2016:555). Het Hof wijst er in punt 31 op dat “[v]olgens de in artikel 2 van richtlijn 2004/18 neergelegde beginselen inzake de gunning van opdrachten [...] de methode die de aanbestedende dienst hanteert om de offertes *in concreto* te beoordelen en te rangschikken in beginsel niet na de opening van de offertes door deze dienst [kon] worden vastgesteld, dit om elk risico van favoritisme uit te sluiten. Indien deze methode echter om aantoonbare redenen niet vóór deze opening kan worden vastgesteld, [...] kan de aanbestedende dienst niet worden verweten dat hij deze pas heeft vastgesteld nadat hij, of zijn beoordelingscommissie, kennis heeft genomen van de inhoud van de offertes”. Voor zover het bestek uitdrukkelijk elementen bevat aangaande de beoordelingsmethode, is de aanbestedende overheid verplicht deze regels die zij zichzelf heeft opgelegd, na te leven op grond van het beginsel *patere legem quam ipse fecisti*.

10. Te dezen blijkt uit het gunningsverslag dat de beoordeling van elk van de offertes is gebeurd aan de hand van een uitvoerige beschrijvende evaluatie per (sub)gunningscriterium en in functie van de beoordelingselementen vermeld in het bestek, waarna een globale score werd gegeven. Het lijkt daarbij te gaan om een concrete evaluatie en vergelijking van de diverse sterke en zwakke punten van de ingediende offertes. In zoverre de verzoekende partij betoogt dat ook na het nemen van de gunningsbeslissing niet kan worden vastgesteld of er überhaupt wel een beoordelingsmethodiek werd gehanteerd, lijkt het middel alvast niet ernstig.

11. De wijze waarop de offertes werden geëvalueerd is voorts op het eerste gezicht niet onverenigbaar met wat omtrent de gunningscriteria in het bestek werd bepaald, noch met de inhoud van de opdracht zoals nader toegelicht en omschreven in het bestek. De evaluatie lijkt veeleer op een voor de hand liggende manier te zijn gebeurd, rekening houdend met de in het bestek opgesomde beoordelingselementen. De verzoekende partij maakt dan ook niet aannemelijk dat de beoordelingsmethode nog niet besloten lag in de omschrijving van de kwalitatieve gunningscriteria, of dat toepassing zou zijn gemaakt van een andere, niet vooraf vastgestelde, beoordelingsmethodiek.

12. De verzoekende partij lijkt evenmin te kunnen worden bijgevalen in haar betoog dat pas in het gunningsverslag duidelijk wordt dat diegene die het beste scoort op een gunningscriterium automatisch de maximale score krijgt.

Te dezen bepaalt het bestek voor het eerste en derde gunningscriterium dat het meest relevante, duidelijke en realistische voorstel de hoogste score krijgt. Voor het tweede gunningscriterium bepaalt het bestek dat de quoteringsvergelijking een kwalitatieve vergelijking is van de diverse aspecten die in de opdrachtomschrijving worden gevraagd. Daaruit blijkt op het eerste gezicht niet dat het onvoorzienbaar zou zijn voor de inschrijvers dat aan een offerte waarin voor één van de voormelde gunningscriteria geen minpunten worden vermeld, een maximale score wordt toegekend.

Het tegendeel lijkt in elk geval niet te kunnen worden afgeleid uit de uitdrukkelijke verwijzing naar de toekenning van de “maximale score” aan de laagste offerte bij het vierde gunningscriterium “budget”, dat een louter kwantitatief gunningscriterium uitmaakt en waarbij de toepassing van de regel van drie de toekenning van dergelijke maximale score lijkt in te houden.

Voorts wordt op het eerste gezicht vastgesteld dat voor het eerste, tweede en derde gunningscriterium, enkel bij de beoordeling van de offerte van de gekozen inschrijver geen

negatieve punten worden vermeld, zodat ook de argumentatie van de verzoekende partij dat deze inschrijver miraculeus en blijkbaar automatisch op de voormelde gunningscriteria een maximale score behaalt, niet wordt bijgevalen.

13. Evenmin maakt de verzoekende partij op het eerste gezicht aannemelijk dat zij gelet op de toegepaste beoordelingsmethode niet in staat is te verifiëren of de plaatsingsprocedure wel in alle onafhankelijkheid en objectiviteit is verlopen. Een globale beoordeling blijft immers onderworpen aan de motiveringsplicht en het gelijkheidsbeginsel, en is dus onwettig indien ze de grenzen van de beoordelingsruimte te buiten gaat of de gelijkheid tussen de inschrijvers niet respecteert. De vraag of de voornoemde beginselen te dezen geëerbiedigd zijn, maakt het voorwerp uit van het tweede middel.

14. Wat de door de verzoekende partij aangevoerde schending betreft van de andere in het middel aangevoerde bepalingen en beginselen, wordt er, bij gebrek van een specifieke argumentatie dienaangaande, van uitgegaan dat deze grieven geacht moeten worden ofwel samen te vallen met wat hiervóór al is besproken, ofwel niet ontvankelijk te zijn.

15. Het eerste middel is niet ernstig.

OMSTANDIGE OMSCHRIJVING VAN EEN ZORGVULDIG PRIJSONDERZOEK

RvS VOORZITTER VAN DE XIe VAKANTIEKAMER ARREST nr. 264.038 van 1 september 2025 in de zaak A. 245.518/XIV-39.861

Beoordeling

13. Zoals uit de uiteenzetting van het eerste en enig middel is gebleken, stelt de verzoekende partij het prijsnazicht door de verwerende partij en de aanvaarding van de prijsverantwoording van de gekozen inschrijver in vraag en voert zij aan dat er een onverklaarbare discrepantie schuilt in de volgens haar volstrekt onrealistisch lage prijs van de gekozen inschrijver en de hoge, kwalitatieve beoordeling van diens offerte, wat de haalbaarheid in het gedrang brengt.

Zo stelt de verzoekende partij in het eerste middelonderdeel van haar verzoekschrift dat “[w]at reeds meteen in het oog springt, is dat de totale offerteprijs van de gekozen inschrijver [...] kennelijk in aanzienlijke mate lager ligt dan deze van de twee overige gerangschikte offertes” en dat deze offerte “een prijs bevat die bijzonder en buitenmatig ver onder de gebruikelijke marktniveaus ligt”, wat bij een normaal zorgvuldige aanbesteder evident argwaan moet doen ontstaan in het licht van de noodwendigheden eigen aan het perceel. Hieruit blijkt dat de verzoekende partij zich ernstige vragen stelt bij de totaalprijs (alook bij de prijsverantwoording) van de gekozen inschrijver en het gevoerde prijsonderzoek. Er dient dan ook – mede rekening houdend met de vertrouwelijke stukken waarop de Raad van State vermag acht te slaan en dewelke hij mee kan nemen in zijn beoordeling –, te worden nagegaan of het prijsonderzoek voldoende zorgvuldig is uitgevoerd.

14. Artikel 84 van de wet van 17 juni 2016 luidt: “De aanbestedende overheid voert een prijzen- of kostenonderzoek uit op de ingediende offertes, overeenkomstig de door de Koning te bepalen nadere regels. De Koning kan in uitzonderingen voorzien op het prijzen- of kostenonderzoek voor de door Hem te bepalen opdrachten.

Op haar verzoek verstrekken de inschrijvers tijdens de plaatsingsprocedure alle nodige inlichtingen om dit onderzoek mogelijk te maken.”

Ter uitvoering van die bepaling voorziet **artikel 35** van het koninklijk besluit van 18 april 2017 in een **algemeen prijs- of kostenonderzoek** dat de aanbestedende overheid in elk geval dient te voeren en betrekking heeft op alle bedragen van alle ingediende offertes. De aanbestedende overheid kan daarbij, **overeenkomstig artikel 84**, tweede lid, van de wet van 17 juni 2016, de inschrijvers **verzoeken “alle nodige inlichtingen te verstrekken”**. In het algemeen prijsonderzoek bedoeld in artikel 35 van het koninklijk besluit van 18 april 2017 moet de aanbestedende overheid nagaan of de in de offertes aangeboden prijzen abnormaal lijken, met andere woorden of de ingediende offertes een aanwijzing bevatten dat deze abnormaal zouden kunnen zijn. Dat kan met name het geval zijn wanneer de in een offerte aangeboden prijs aanmerkelijk hoger of lager is dan de prijs van de andere offertes of dan de gebruikelijke marktprijs, al hoeft dat niet noodzakelijk zo te zijn. In het kader van dit onderzoek kan de aanbestedende overheid, overeenkomstig artikel 84, tweede lid, van de wet van 17 juni 2016, de inschrijvers verzoeken alle nodige inlichtingen te verstrekken. Indien de ingediende offertes geen aanwijzing van een abnormale prijs bevatten, en de prijzen dus niet abnormaal hoog of laag lijken, mag de aanbestedende overheid doorgaan met de beoordeling van de inschrijvingen en de procedure tot gunning van de opdracht.

Indien daarentegen uit het algemeen prijsonderzoek overeenkomstig het genoemde artikel 35 blijkt dat er prijzen worden aangeboden die wel abnormaal laag of hoog lijken, met andere woorden indien er wel aanwijzingen bestaan dat een offerte abnormaal hoog of laag zou kunnen zijn, **moet de aanbestedende overheid met toepassing van artikel 36 van datzelfde besluit die prijzen nader onderzoeken** om zich ervan te vergewissen dat dit niet het geval is. Te dien einde moet zij de betrokken inschrijver overeenkomstig artikel 36, §§ 1 en 2, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 bevragen en hem de mogelijkheid bieden uiteen te zetten waarom zijn prijzen volgens hem niet abnormaal hoog of laag zijn. Artikel 36, §§ 2 en 3, bevat nadere bepalingen in verband met dat **bijzonder onderzoek**. De betrokken inschrijver wordt bevraagd om hem de mogelijkheid te bieden uiteen te zetten waarom zijn prijzen volgens hem niet abnormaal hoog of laag zijn, de aanbestedende overheid moet vervolgens de ontvangen verantwoordingen beoordelen en bepalen of het betrokken totale offertebedrag of het bedrag van een of meer niet-verwaarloosbare posten een abnormaal karakter vertoont, in welk geval zij de offerte moet weren omwille van de substantiële onregelmatigheid ervan.

Het doel van de regeling inzake de controle op abnormale prijzen is tweeledig. Enerzijds strekt deze regeling tot bescherming van de aanbestedende overheid, door haar in staat te stellen zich ervan te vergewissen dat de door de inschrijvers geboden prijs het werkelijk mogelijk maakt om te voldoen aan de verplichtingen die voortvloeien uit de opdrachtdocumenten en geen verhoogd risico inhoudt op uitvoeringsgeschillen ten koste van de aanbestedende overheid en de overheidsgelden. Anderzijds, strekt deze regeling ertoe de marktwerking te beschermen, door te voorkomen dat de aanbestedende overheid gedragingen van inschrijvers goedkeurt die het normale spel van de mededinging verstoren. Er mag worden aangenomen dat abnormaal lage prijzen, prijzen zijn waarmee een inschrijver een lager prijsvoorstel doet dan wat economisch voor hem en voor de markt mogelijk is.

15. De aanbestedende overheid beschikt in het kader van het algemeen prijsonderzoek als bedoeld in artikel 35 van het koninklijk besluit van 18 april 2017 over een beoordelingsruimte om al dan niet over te gaan tot een bijzonder onderzoek naar abnormale prijzen als bedoeld in artikel 36 van het voornoemde besluit. De Raad van State mag, gesteld voor de toetsing van de beoordeling van de motieven van een aanbestedende overheid om prijzen al dan niet als (schijnbaar) abnormaal te beschouwen en om al dan niet een prijsverantwoording te vragen, zijn eigen beoordeling niet in de plaats stellen van die van het bestuur. Het komt aan de Raad van State wel toe om desgevraagd na te gaan of de betrokken motieven om geen bijzonder onderzoek te voeren naar behoren zijn bewezen en of

de beoordeling van het bestuur met de vereiste zorgvuldigheid (en binnen de perken van de redelijkheid) is geschied.

In dit verband herinnert de Raad van State eraan dat indien een aanbestedende overheid in het kader van het algemeen prijs- en kostenonderzoek tot de vaststelling komt dat er geen abnormale prijzen zijn, de formele motiveringsplicht niet lijkt te vereisen dat dit onderzoek *in extenso* wordt weergegeven in het gunningsverslag of in de bestreden beslissing.

Wel moet op grond van de **materiële motiveringsplicht** uit het administratief dossier blijken dat de aanbestedende overheid, met inachtneming van de op haar rustende **zorgvuldigheidsplicht**, een algemeen prijs- en kostenonderzoek heeft gevoerd, onder meer dat zij de prijzen van elke offerte op zorgvuldige wijze heeft nagekeken. Een aanbestedende overheid die met naleving van het zorgvuldigheidsbeginsel wil handelen moet er immers op toezien niet alleen dat het algemeen prijsonderzoek als bedoeld in artikel 35 wordt verricht, het dient ook ernstig te worden verricht, wat een aandachtige en nauwgezette controle inhoudt van alle bedragen van elke offerte en een onderlinge prijsvergelijking van alle eenheids- en totaalprijzen van alle offertes. De motieven op grond waarvan zij alsdan van oordeel is dat de aangeboden prijzen niet abnormaal zijn, dienen uit het administratief dossier te blijken zodat deze motieven aan de toetsing door de Raad van State kunnen worden onderworpen.

Hierbij wordt (in deze casus) inderdaad opgemerkt dat alle drie de totaalprijzen sterk verschillen. Wat echter bijkomend opvalt is dat de offerteprijs van de (eerst gerangschikte) gekozen inschrijver significant lager is dan de offerteprijzen aangeboden door de tweede en de derde gerangschikte inschrijver. Dit feit moet bij een normaal zorgvuldige aanbestedende overheid, die handelt in overeenstemming met de hiervoor beschreven werkwijze, enige argwaan doen ontstaan, zo lijkt, over de normaliteit van de betrokken totaalprijs. Zulks hoeft in overeenstemming met het overheidsopdrachtenrecht om die reden niet perse te impliceren dat een bijzonder onderzoek naar abnormale prijzen is vereist, maar het moet de aanbestedende overheid er wel toe aanzetten de nodige aandacht te besteden aan een algemeen prijsonderzoek naar de normaliteit van de aangeboden prijzen, daarin begrepen de totale offerteprijzen.

17. Uit de bestreden beslissing (*cfr. supra* punt 3.12), alsook uit de (vertrouwelijk meegedeelde) prijsverantwoordingsvraag gesteld aan de tussenkomenende partij op grond van artikel 36 van het koninklijk besluit van 18 april 2017 en uit de (eveneens vertrouwelijk meegedeelde) voorbereidende (interne) analyse van de offertes, getiteld ‘Verslag van het onderzoek van de offertes’ (stuk 16) en die de Raad van State heeft kunnen inzien, blijkt echter dat het bijzonder onderzoek van de verwerende partij zich heeft beperkt tot post 1, post 2 en de posten 43a en 43b van de door de gekozen inschrijver ingediende offerte. In de voorbereidende (interne) analyse luidt de conclusie voor perceel 3: “Gezien de gegeven verantwoording kunnen de prijzen voor post 1, post 2 en de posten 43a en 43b worden aanvaard”, waaruit volgt dat de offerte van de gekozen inschrijver regelmatig wordt verklaard en deze offerte finaal wordt aangeduid als de economisch meest voordelige.

Daarbij dient te worden erkend dat er dus wel degelijk – algemeen genomen – een prijsonderzoek heeft plaatsgevonden door de verwerende partij.

In het bijzonder toont het vertrouwelijk meegedeelde stuk 11 van het administratief dossier – het betreft een Excel-document dat de verwerende partij in de inventaris aanduidt als ‘Analyse gunningscriteria prijs/kwaliteit’ –, aan dat de verwerende partij is overgegaan tot een vergelijking van de verschillende eenheids- en totaalprijzen. In die Excel-lijst wordt de afwijking van elke prijs weergegeven ten aanzien van de gemiddelde prijs. Opvallend hierbij is dat dit document lijkt aan te geven dat ook de verwerende partij zich vragen stelde bij de totaalprijs van de gekozen inschrijver. De afwijking van het gemiddelde van de totaalprijzen

door de prijs van de gekozen inschrijver – hetgeen geen vertrouwelijke informatie uitmaakt gelet op de bekendmaking van deze prijzen in

het gunningsverslag – betreft namelijk -43,22% (in min), wat bovendien in het rood werd aangeduid door de verwerende partij in het betrokken Excel-overzicht.

In de bestreden beslissing, alsook in het administratief dossier, zijn echter geen redenen terug te vinden waarom de verwerende partij ondanks deze eigen aanduiding – en de zeer significante afwijking volgens haar eigen maatstaf – niet is overgegaan tot een nader onderzoek en/of bevraging van deze totaalprijs. Er kan dan ook uit niets worden afgeleid dat er te dezen een afdoende algemeen prijsonderzoek zou zijn uitgevoerd naar de totaalprijzen en dan in het bijzonder naar de afwijkend lagere totale offerteprijs van de gekozen inschrijver. Daarbij kan worden opgemerkt dat de posten 1 en 2 weliswaar een significant deel uitmaken van de verschillende totaalprijzen; toch lijkt het *in casu* niet te kunnen volstaan om te verwijzen naar de verantwoording van deze twee posten door de gekozen inschrijver om ook het mogelijks abnormaal laag karakter van de totaalprijs te ontkennen.

In het bijzonder kan er daarbij niet worden voorbijgegaan aan een bijkomend door de verwerende partij gehanteerde werkwijze dewelke blijkt uit het vertrouwelijk stuk 11 doch waaromtrent niets werd uiteengezet in de opdrachtdocumenten, noch in de bestreden beslissing of in de (vertrouwelijk bijgebrachte) voorbereidende (interne) analyse van de offertes ('Verslag van het onderzoek van de offertes' (stuk 16)). Uit het genoemde stuk 11 blijkt namelijk dat de verwerende partij de zgn. 'verwaarloosbare posten' mathematisch heeft bepaald door een drempel te hanteren van 5% van de gemiddelde totaalprijs. Deze mathematische methode brengt met zich mee dat van de posten 3 tot en met 45 (dit zijn alle posten behalve post 1 en post 2) nog slechts één post als 'niet-verwaarloosbaar' is aangeduid. Hierbij merkt de Raad van State dan weer op dat wat deze ene niet-verwaarloosbare post betreft, de afwijking van de eenheidsprijs van de gekozen inschrijver door de verwerende partij ook zelf in het genoemde Excel-overzicht is aangeduid. Wederom is niet terug te vinden in het administratief dossier waarom – ondanks het zelf vastgestelde niet-verwaarloosbaar karakter en de aanduiding ervan bij het eigen onderzoek – de verwerende partij niet is overgegaan tot verdere bevraging wat deze post betreft.

18. Uit dit alles lijkt dan ook *prima facie* te moeten volgen dat de verwerende partij zich niet voldoende heeft vergewist van het mogelijks abnormaal karakter van de totaalprijs van de gekozen inschrijver of, minstens, dat de motieven waarom dit volgens haar niet het geval is niet blijken uit het administratief dossier. Ook de gedeeltelijke prijsbevraging die werd uitgevoerd – naar enkele specifieke posten – is, zo lijkt, niet voldoende om anders te besluiten, waarbij het immers niet duidelijk is waarom een andere niet-verwaarloosbare post niet werd bevraagd ondanks de eigen werkwijze die volgt uit het administratief dossier.

Het eerste en enig middel is op basis hiervan reeds ernstig.

19. Bovendien, in de mate de verzoekende partij kritiek uit op de aanvaarding van de prijsverantwoording van de gekozen inschrijver door de verwerende partij, merkt de Raad van State op dat de aanbestedende overheid bij de toepassing van artikel 36, §3, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 over een beoordelingsruimte beschikt om de gegeven prijsverantwoording al dan niet te aanvaarden.

De Raad van State mag, gesteld voor de toetsing van een dergelijke beoordeling, zijn eigen beoordeling niet in de plaats stellen van die van het bestuur. Het komt aan de Raad van State enkel toe om desgevraagd na te gaan of de administratieve overheid is uitgegaan van de juiste feitelijke gegevens, of zij die correct heeft beoordeeld en of zij op grond daarvan binnen de perken van de redelijkheid tot haar besluit is kunnen komen. Hierbij moet zij op zorgvuldige wijze haar beslissing voorbereiden, hetgeen impliceert dat de beslissing dient te steunen op werkelijk bestaande en concrete feiten die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

20. Over de zorgvuldige afweging die zij zou hebben doorlopen bij de beoordeling van de prijsverantwoording door de gekozen inschrijver stelt de verwerende partij in de nota wat volgt:

“De verwerende partij heeft onderzocht of deze aanpak strookte met de contractuele verplichtingen en of de opgegeven capaciteit in verhouding stond tot de gevraagde werkbelasting. Zij stelde vast dat de voorgestelde uitvoeringswijze en personeelsinzet de uitvoering niet in het gedrang brengen en dat de prijsstelling coherent is met het model en marktconform is.”

Daarmee lijkt aldus ook de verwerende partij te erkennen dat – gelet op de significante afwijking bij post 1 en post 2 in de offerte van de gekozen inschrijver –, alsook de voor die posten 1 en 2 in de prijsverantwoording aangehaalde redenen (met name (i) een deel van de diensten zal worden geleverd vanuit een servicecenter in Portugal en (ii) het inzetten van slechts een beperkt aantal VTE) een dusdanig nazicht wat de haalbaarheid van de contractueel te vervullen voorwaarden betreft, toch nodig was. Het gegeven dat het bestek voorziet dat voor het gunningscriterium ‘Kwaliteit’ de door de inschrijvers gekozen antwoorden bindend zijn voor de uitvoering van de opdracht gebaseerd op de raamovereenkomst, doet *prima facie* niet anders besluiten.

Behoudens de affirmatie in de in de voorliggende procedure ingediende nota dat werd onderzocht en vastgesteld “dat de voorgestelde uitvoeringswijze en personeelsinzet de uitvoering niet in het gedrang brengen en dat de prijsstelling coherent is met het model en marktconform is”, moet ook hier opnieuw worden vastgesteld dat wat deze afweging en beoordeling betreft, niets is terug te vinden in de bestreden beslissing noch in het administratief dossier. In het vertrouwelijk stuk 16 (‘Verslag van het onderzoek van de offertes’) waarin de beslissing intern werd voorbereid en waar men aldus een afschrift of een neerslag van deze beweerdelijk uitgevoerde analyse zou verwachten, komt de verwerende partij niet verder dan een samenvatting te geven van de redenen aangebracht door de tussenkomende partij in haar prijsverantwoording. Van een *in concreto* afweging of toetsing door de verwerende partij aan de opdrachtdocumenten en de voorwaarden is er geen spoor.

21. Ten slotte kan volledigheidshalve nog worden vastgesteld dat – wat betreft het ‘*nearshore servicecenter*’ – de verwerende partij zelf meermaals in haar nota aangeeft dat dit in de sector “*courant*” is en ook gehanteerd wordt door de andere inschrijvers. Hierdoor lijkt de verwerende partij zelf het onderscheidend karakter van deze oplossing – dewelke de significant lagere prijs voor posten 1 en 2 moet verantwoorden – onderuit te halen, minstens de gebeurlijke onderscheidende prijsimpact ervan te relativiseren. Een standaardpraktijk binnen een bepaalde sector kan, zo lijkt, niet het verschil met andere inschrijvers wat een schijnbaar abnormaal lage prijs betreft, verantwoorden.

In de mate de tussenkomende partij in dit verband in haar verzoekschrift tot tussenkomst nog argumenteert (i) dat – volgens recente internationale gegevens – de lagere *Unit labour cost* (vrije vertaling: ‘arbeidskosten per eenheid product’) voor Portugal – waarvan de verzoekende partij ter terechtzitting (onder meer omwille van zijn algemeenheid) de relevantie voor de ICT-sector betwist – en (ii) dat een uitgesproken stijging van de loonkosten in Polen, een verklaring vormen voor het feit dat *nearshoring* in Portugal een competitiever resultaat zou opleveren dan in Polen, blijken dergelijke argumenten niet uit het administratief dossier zodat het dus om een motivering *post factum* lijkt te gaan.

Op basis van dit alles dient dan ook te worden geconcludeerd dat er **ernstige twijfels bestaan wat betreft de zorgvuldigheid van het prijsonderzoek**, met inbegrip van de beoordeling van de prijsverantwoording van de gekozen inschrijver.

22. Het eerste en enig middel is in de aangegeven mate ernstig

ALGEMEEN PRIJSONDERZOEK EN MATERIELE MOTIVERINGSPLICHT
RvS XVe KAMER ARREST nr. 264.568 van 20 oktober 2025 in de zaak A.
239.926/XIV-39.590

DOOR HET AUDITORAAT wordt het eerste middel gedeeltelijk gegrond bevonden op grond van de volgende overwegingen:

- “21. De verzoekende partijen voeren in de eerste plaats aan dat niet blijkt dat een prijsonderzoek is gevoerd.
22. Krachtens artikel 35, eerst zin, van het KB Plaatsing 2017 onderwerpt de aanbestedende overheid de ingediende offertes aan een prijs-of kostenonderzoek.

De Raad van State heeft meermaals geoordeeld dat, indien zij in het kader van het algemeen prijs- en kostenonderzoek met toepassing van artikel 84 van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’ (hierna: Wet Overheidsopdrachten 2016) en artikel 35 van het KB Plaatsing 2017 tot de vaststelling komt dat er geen abnormale prijzen zijn, de formele motiveringsplicht niet vereist dat dit onderzoek in extenso wordt weergegeven in het gunningsverslag of in de bestreden beslissing.

Op grond van de **materiële motiveringsplicht** moet echter wel uit het administratief dossier blijken dat de aanbestedende overheid een algemeen prijs- en kostenonderzoek heeft gevoerd, onder meer dat zij de prijzen van elke offerte op zorgvuldige wijze heeft nagekeken. De motieven op grond waarvan zij alsdan van oordeel is dat de aangeboden prijzen niet abnormaal zijn, dienen uit het dossier te blijken.

23. Meer concreet blijkt uit de rechtspraak van de Raad van State dat, zelfs wanneer in het gunningsverslag of de gunningsbeslissing melding wordt gemaakt van (de regelmatigheid in het licht van) het prijsonderzoek, wordt nagegaan of uit het administratief dossier blijkt dat een dergelijk onderzoek effectief heeft plaatsgevonden. Dat kan bijvoorbeeld blijken uit, desgevallend als vertrouwelijk stuk neergelegde, vergelijkingstabellen of analyses.

De berekening van de punten voor het gunningscriterium prijs kan niet worden gelijkgesteld met een prijsonderzoek in de zin van artikel 35 van het KB Plaatsing 2017. Enkel indien de bespreking van een dergelijk criterium specifieke elementen bevat inzake het al dan niet normale karakter van de opgegeven prijzen, wordt aanvaard dat daaruit blijkt dat de aanbestedende overheid het vereiste prijsonderzoek heeft verricht.

24. Het gunningsverslag bevat de volgende passage omtrent het ‘regelmaticheidsonderzoek’ ‘De 3 ingediende definitieve offertes voldeden allemaal aan de essentiële technische vereisten zoals gevraagd door het bestek van de stad Ronse, in die zin dat de offertes onderling vergelijkbaar waren.

De 3 ingediende definitieve offertes werden ook rechtsgeldig ondertekend. Geen enkele definitieve offerte moest aldus geweerd worden.

De drie offertes werden mondeling toegelicht aan de beoordelingscommissie. De

beoordeling van de definitieve offertes geschiedde evenwel louter en alleen op basis van de ingediende documenten, aangevuld met gevraagde verduidelijkingen.'

Uit deze passage blijkt dat de verwerende partij bepaalde elementen van de regelmatigheid van de integrale offertes heeft beoordeeld, maar kan niet worden afgeleid dat het regelmatigheidsonderzoek ook een onderzoek van de prijzen omvatte.

WAARNA DE RAAD VAN STATE HIERBIJ ALS VOLGT AANSLUIT

In het algemeen prijsonderzoek bedoeld in artikel 35 van het koninklijk besluit van 18 april 2017 moet de aanbestedende overheid nagaan of de in de offertes aangeboden prijzen al dan niet abnormaal lijken, met andere woorden of de ingediende offertes een aanwijzing bevatten dat deze abnormaal zouden kunnen zijn. De verduidelijking omtrent de door de gekozen inschrijver ingecalculeerde prijsherzieningen, de vraagstelling naar aanleiding van de presentaties van de integrale offertes en de vergelijking van de prijs per m² waar de verwerende partij naar verwijst, volstaan hiertoe niet. Zij doen er immers niet van blijken dat de verwerende partij de prijzen van elke offerte op zorgvuldige wijze heeft nagekeken.

17. Wat de grief inzake het gebrek aan prijs- en regelmatigheidsonderzoek van de BAFO van de gekozen inschrijver betreft, doet de verwerende partij in haar laatste memorie nog gelden dat aan de gekozen inschrijver als instructie voor de opmaak van de BAFO uitdrukkelijk gevraagd werd alle wijzigingen in een andere kleur aan te geven, wat erop zou wijzen dat de verwerende partij een efficiënt, geactualiseerd prijs- en regelmatigheidsonderzoek organiseerde ten aanzien van de BAFO van de gekozen inschrijver.

Dat voormelde instructie en werkwijze omtrent het aanduiden in kleur van de wijzigingen in de BAFO mogelijk van aard is om een prijs- en regelmatigheidsonderzoek van de BAFO door de verwerende partij te vergemakkelijken, toont echter niet aan dat het vereiste prijs- en regelmatigheidsonderzoek van de BAFO door de verwerende partij ook daadwerkelijk werd uitgevoerd.

18. De Raad van State ziet dan ook geen reden om het anders te zien dan het auditoraat en bevindt aldus, na eigen onderzoek, de redenering van het auditoraatsverslag bijvallend, het eerste middel in de aangegeven mate gegrond.

UITVOERIGE BESCHRIJVING VAN EEN ZORGVULDIG GEMOTIVEERD PRIJSNAZICHT

RvS VOORZITTER VAN DE XIVe KAMER ARREST nr. 264.698 van 30 oktober 2025 in de zaak A. 246.020/XIV-39.886

In het algemeen prijsonderzoek bedoeld in artikel 35 van het koninklijk besluit van 18 april 2017 moet de aanbestedende overheid nagaan of de in de offertes aangeboden prijzen al dan niet abnormaal lijken, met andere woorden of de ingediende offertes een aanwijzing bevatten dat deze abnormaal zouden kunnen zijn. Dat kan met name het geval zijn wanneer de in een offerte aangeboden prijs aanmerkelijk hoger of lager is dan de prijs van de andere

offertes of dan de gebruikelijke marktprijs. In het kader van dit onderzoek kan de aanbestedende overheid, overeenkomstig artikel 84, tweede lid, van de wet van 17 juni 2016, de inschrijvers verzoeken alle nodige inlichtingen te verstrekken. Indien de ingediende offertes geen aanwijzing van een abnormale prijs bevatten, en de prijzen dus niet abnormaal hoog of laag lijken, mag de aanbestedende overheid doorgaan met de beoordeling van de inschrijvingen en de procedure tot gunning van de opdracht.

De aanbestedende overheid beschikt in het kader van een dergelijk prijsonderzoek als bedoeld in artikel 35 van het koninklijk besluit van 18 april 2017 over een beoordelingsruimte om al dan niet over te gaan tot een bijzonder onderzoek naar abnormale prijzen, als bedoeld in artikel 36 van het voornoemde besluit. De Raad van State mag, gesteld voor de toetsing van de motieven van een aanbestedende overheid om prijzen al dan niet als schijnbaar abnormaal te beschouwen en om al dan niet een prijsverantwoording te vragen, zijn eigen beoordeling niet in de plaats stellen van die van het bestuur. Het komt aan de Raad van State enkel toe om desgevraagd na te gaan of de administratieve overheid is uitgegaan van de juiste feitelijke gegevens, of zij die correct heeft beoordeeld en of zij op grond daarvan binnen de perken van de redelijkheid tot haar besluit is kunnen komen. Hierbij moet zij op zorgvuldige wijze haar beslissing voorbereiden, hetgeen impliceert dat de beslissing dient te steunen op werkelijk bestaande en concrete feiten die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

12. De verzoekende partijen benadrukken in het verzoekschrift dat, naar hun oordeel, de gekozen inschrijver voor post 13 een “opvallend lage prijs” heeft aangeboden die substantieel afwijkt van de prijs van de verzoekende partijen, evenals van de prijs die in het kader van een eerdere (2021) vergelijkbare plaatsingsprocedure werd aangeboden. De verwerende partij had dit niet onbesproken mogen laten, er blijkt niet dat zij een afdoende prijsonderzoek heeft uitgevoerd.

In de nota licht de verwerende partij het door haar gevoerde prijsonderzoek omstandig toe. Deze uiteenzetting stemt op het eerste gezicht overeen met de inhoud van de betrokken (vertrouwelijke) stukken van het administratief dossier die de Raad van State in zijn beoordeling mag betrekken. Hieruit volgt dat er te dezen wel degelijk een algemeen prijsonderzoek in de zin van artikel 35 van het koninklijk besluit van 18 april 2017 werd uitgevoerd, zodat het middelonderdeel, in zoverre het er van uit gaat dat zulks niet zou zijn gebeurd feitelijke grondslag mist.

13. Het tweede gunningscriterium wordt, zoals in het bestek is bepaald, beoordeeld volgens de regel van drie ($\text{score offerte} = (\text{prijs laagste offerte} / \text{prijs offerte}) * \text{gewicht}$).

Uit het administratief dossier blijkt dat de offertes, zowel de initiële offertes als de BAFO's, overeenkomstig artikel 35 van het koninklijk besluit van 18 april 2017, zijn onderworpen aan een algemeen prijs- en kostenonderzoek waarbij zoals de verwerende partij in haar nota uiteenzet, zowel rekening werd gehouden met de prijzen van de huidig afgesloten overeenkomst met hetzelfde voorwerp, als met de ingediende prijzen door beide inschrijvers. Wat het uitgevoerde prijsonderzoek betreft, zoals beschreven in de nota en in de stukken van het administratief dossier kan het volgende worden opgemerkt.

Zowel de gekozen inschrijver als de verzoekende partijen hebben, na onderhandeling, in hun BAFO voor post 13 een prijs ingediend die zeer aanzienlijk onder de vooropgestelde maximumprijs van 10 euro ligt (de gekozen inschrijver 0,10 euro, de verzoekende partijen 0,85 euro, telkens zonder btw). De prijzen voor post 13 kunnen voor beide inschrijvers dus

worden uitgedrukt in termen van slechts een fractie van de door het bestek voorgeschreven maximumprijs (10 euro).

Zoals de Raad van State in het verleden al vaak heeft geoordeeld, biedt de situatie waarin er slechts twee offertes zijn ingediend, in beginsel geen evident uitgangspunt om de ene offerte tot toetsingsmaatstaf te verheffen en om de andere offerte op basis daarvan als behept met een abnormale prijs te bestempelen.

Voorts moet er worden opgemerkt dat post 13 een hoofdzakelijk immaterieel aspect van de (totale) opdracht betreft, namelijk de inning van gelden en het doorstorten ervan aan de aanbestedende overheid. Zoals de verwerende partij opwerpt in de nota lijkt dat een *subonderdeel* van de opdracht te zijn dat zich, zo lijkt, bijzonder goed leent tot (volledige) automatisering en digitalisering. De gekozen inschrijver heeft dat in zijn prijstoelichting bij post 13 dat de Raad van State heeft kunnen inzien, ook zo verklaard.

De gekozen inschrijver is bovendien de zittende dienstverlener, zoals de tussenkomen partij zelf ook aanvoert, zodat het niet onaannemelijk lijkt dat hij over een aanzienlijk kostenvoordeel kan beschikken bij zijn prijszetting. Hij is reeds in het bezit van de betaaltoestellen en de vereiste digitale infrastructuur is reeds aanwezig. Hij beschikt over praktijkervaring met de werking van dit alles in opdracht van de aanbestedende overheid. De kosten voor dit alles zijn al gemaakt en mogen, zo lijkt, worden geacht al te zijn afgeschreven tijdens de uitvoering van de vorige opdracht, wat *prima facie* ook (mede) het gegeven kan ondersteunen waarom zijn huidige prijs voor deze post ten opzichte van 2021 substantieel kon evolueren.

Er dient op het eerste gezicht dan ook te worden besloten dat de verwerende partij te dezen wel degelijk een algemeen prijsonderzoek in de zin van artikel 35 van het koninklijk besluit van 18 april 2017, heeft uitgevoerd op grond waarvan zij heeft kunnen besluiten dat er te dezen geen concrete indicaties zijn die wijzen op abnormaal lage of hoge prijszetting voor post 13.

Er zijn in deze fase van het onderzoek geen concrete en specifieke elementen voorhanden in het dossier die de Raad van State tot het besluit kunnen brengen dat het onderzoek zoals gevoerd, reeds op het eerste gezicht niet afdoende zou zijn of als onwettig, onzorgvuldig of onredelijk dient te worden aangemerkt. Gelet op de context van de opdracht, de aard van de betrokken dienstverlening en het feit dat de gekozen inschrijver de zittende dienstverlener is, lijkt *prima facie* ook een eenheidsprijs van 0,10 euro voor de betrokken post niet onaannemelijk. De verwerende partij lijkt aldus binnen de haar toekomstige beoordelingsbevoegdheid redelijkerwijze te hebben kunnen besluiten dat de eenheidsprijs voor de post 13, hoewel voor de gekozen inschrijver lager dan de eenheidsprijs van de verzoekende partijen voor die post, niet abnormaal leek, en in het licht van de door de gekozen inschrijver verstrekte toelichting geen verdere bevraging behoefde. Er blijkt derhalve niet dat de verwerende partij te dezen als enige geldige optie had het opstarten van een (bijzonder) abnormale prijzenonderzoek ten aanzien van de gekozen inschrijver voor post 13.

14. In de mate de verzoekende partijen op de terechtzitting aanvoeren dat er een duidelijke grens moet zijn *c.q.* duidelijk onderscheid moet worden gemaakt tussen, eensdeels, het verplichte algemeen prijsonderzoek (artikel 35) waarbij verduidelijking/toelichting kan worden gevraagd bij een eenheids- en/of totaalprijs om de aanbestedende overheid in staat te stellen, d.w.z. haar toe te laten (met de haar toekomstige beoordelingsbevoegdheid) te oordelen of (al dan niet) een schijnbaar abnormale prijs voorligt en, anderdeels, het (daaropvolgende) – althans in de mate na het algemeen gevoerde prijsonderzoek er

aanwijzingen zijn dat effectief een abnormaal lage of hoge prijs voorligt –, bijzonder prijsonderzoek (artikel 36) waarbij de betrokken inschrijver om een schriftelijke prijsverantwoording moet worden gevraagd (met daarin begrepen de in acht te nemen formaliteiten, termijnen en aan te leveren (en te verifiëren) bewijsstukken), kan zij in beginsel worden bijgevalen.

Te dezen liggen op het eerste gezicht echter geen gegevens voor die de Raad van State ertoe kunnen brengen te oordelen dat dergelijk amalgaam zou voorliggen of dat de aanbestedende overheid de haar toekomende bevoegdheden in het kader van het algemeen prijsonderzoek te buiten zou zijn gegaan of, nog dat zij in wezen een bijzonder prijsonderzoek zou hebben gevoerd zonder de erbij horende procedure te hebben nageleefd.

Het is immers niet onlogisch zoals hiervoor reeds is uiteengezet dat de verduidelijking die de gekozen inschrijver heeft verstrekt door in te zetten in de voorbije jaren op digitalisering en automatisering van het inningsproces – wat overigens gelet op het huidige betalingsverkeer en de actuele mogelijkheden ter zake niet eens zo verrassend is –, hetgeen een cruciale rol speelt wat post 13 betreft, hem een aanzienlijk kostenvoordeel oplevert wat zijn prijszetting betreft, net zoals de opgedane ervaring die hij als zittende dienstverlener te dezen heeft kunnen verwerven.

15. Dat het tweede gunningscriterium zoals in het bestek werd aangegeven een weging van 5 punten heeft wat meer is dan het verschil in de eindquoting tussen de offerte van de verzoekende partijen en die van de gekozen inschrijver, doet niet anders besluiten.

16. Het eerste onderdeel van het eerste middel is niet ernstig.

Tweede middelonderdeel

17. In het tweede middelonderdeel voeren de verzoekende partijen in essentie aan dat de motieven zoals uitgedrukt in het gunningsverslag niet volstaan.

Indien een aanbestedende overheid, zoals de verwerende partij en de tussenkomende partij opwerpen, in het kader van het algemeen prijs- en kostenonderzoek met toepassing van artikel 84 van de wet van 17 juni 2016 en artikel 35 van het koninklijk besluit van 18 april 2014 tot de vaststelling komt dat er geen abnormale prijzen zijn, vereist de formele motiveringsplicht niet dat dit onderzoek *in extenso* wordt weergegeven in het gunningsverslag of in de bestreden beslissing.

Op grond van de **materiële motiveringsplicht** moet echter wel uit het administratief dossier blijken dat de aanbestedende overheid een algemeen prijs- en kostenonderzoek heeft gevoerd, onder meer dat zij de prijzen van elke offerte op zorgvuldige wijze heeft nagekeken. De motieven op grond waarvan zij alsdan van oordeel is dat de aangeboden prijzen niet abnormaal zijn, dienen uit het dossier te blijken zodat deze motieven aan de toetsing door de Raad van State kunnen worden onderworpen.

Uit het onderzoek van het eerste middelonderdeel is reeds gebleken dat het dossier die motieven bevat en dat de Raad van State deze aan zijn hiervoor verrichte beoordeling *prima facie* heeft kunnen onderwerpen.

De verwerende partij was te dezen van oordeel dat er geen abnormale prijzen zijn. De formele motivering hoefde in beginsel dan ook niet verder te reiken.

18. Het tweede middelonderdeel ontbeert eveneens de vereiste ernst zodat het eerste middel in zijn geheel genomen, niet tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing kan leiden.

VERDUIDELIJKING OMTRENT DE TERMIJN VOOR HET INDIENEN VAN EEN VORDERING TOT NIETIGVERKLARING

RvS XIVE KAMER ARREST nr. 264.517 van 15 oktober 2025 in de zaak A. 241.660/XIV-39.515

Beoordeling

Door het auditoraat wordt de exceptie *ratione temporis* bijgevalen op grond van de volgende overwegingen:

“**Artikel 23, § 1, van de rechtsbeschermingswet**, gelezen in samenhang met paragraaf 2, bepaalt dat de vordering tot nietigverklaring op straffe van niet-ontvankelijkheid wordt ingesteld **binnen een termijn van zestig dagen ‘vanaf de bekendmaking, de kennisgeving of de kennisneming van de rechtshandeling, al naargelang’**.

In het geval van niet-gelijktijdige zendingen beginnen de termijnen slechts te lopen vanaf de **dag van de laatste verzending** indien de wet een mededelingsplicht oplegt. In elk geval beginnen de termijnen maar te lopen voor zover de motivering is meegedeeld.

Krachtens artikel 68 van de rechtsbeschermingswet gebeurt de berekening van de in deze wet bepaalde termijnen ‘overeenkomstig Verordening (EEG, Euratom) nr. 1182/71 van de Raad van 3 juni 1971 houdende vaststelling van de regels die van toepassing zijn op termijnen, data en aanvangs- en vervaltijden in het recht van de Europese Unie’ (hierna: verordening 1182/71).

Te dezen vereist artikel 8, paragraaf 1, 3° van de rechtsbeschermingswet van 17 juni 2013 dat de aanbestedende overheid onmiddellijk na de gemotiveerde gunningsbeslissing, daarvan kennisgeving doet aan iedere niet-gekozen inschrijver.

Artikel 9/1, § 1, van de rechtsbeschermingswet verplicht de aanbestedende instantie ertoe om onmiddellijk de in artikel 8 van die wet bedoelde mededeling te doen ‘per fax, per e-mail of via elektronische platformen [...] en, dezelfde dag, per aangetekende zending’.

Gelet op de verplichte mededeling van de bestreden beslissing opgenomen in artikel 8, §1, 3° van de rechtsbeschermingswet van 17 juni 2013, dient de in artikel 23, §§ 1 en 2, van voormelde wet bepaalde beroepstermijn te worden geacht in te gaan met de kennisgeving daarvan aan de verzoekende partij.

Artikel 3, eerste lid, van verordening 1182/71 bepaalt voorts dat ‘wanneer een in dagen [...] omschreven termijn ingaat op het ogenblik waarop een gebeurtenis of handeling plaatsvindt, [...] de **dag waarop deze gebeurtenis of handeling** plaatsvindt, niet bij de termijn [wordt] inbegrepen’.

4. Niet de datum van ontvangst van de aangetekende zending is bepalend als uitgangspunt voor de berekening van de termijn van zestig dagen, maar wel **de datum van de kennisgeving – d.i. de dag van verzending** – van de gemotiveerde gunningsbeslissing.

5. De hiervoor geschetste termijnregeling [...] maakt geen onderscheid wat betreft het schorsings- en annulatieberoep in de mate dat de beroepstermijn aanvangt vanaf de kennisgeving, d.i. de datum van verzending ervan, en dus niet de datum van ontvangst van de bestreden beslissing.

Dat de wetgever er ook voor de vordering tot nietigverklaring welbewust voor heeft gekozen om af te wijken van de formulering van artikel 4, §1, derde lid, van het algemeen procedurereglement, vindt bovendien steun in het gegeven dat de wetgever de destijds

gedane suggestie van de afdeling wetgeving van de Raad van State bij het ontworpen artikel 65/23 over de verhaaltermijnen, om het begrip ‘kennisgeving’, te vervangen door ‘betekening’, met verwijzing naar de formulering in artikel 4, § 1, derde lid, van het algemeen procedurereglement, naast zich heeft neergelegd. [...]

6. Te dezen blijkt uit de stukken [...] van het administratief dossier dat de verzending van de aangetekende zending gebeurde op dezelfde dag als de mededeling per email op 9/2/ 2024. De motieven van de bestreden beslissing zijn bij de kennisgeving gevoegd, alsook het integraal gunningsverslag. In de bestreden beslissing worden bovendien de verhaalmogelijkheden, termijnen en bevoegde verhaalinstantie vermeld.

Het wordt door de verzoekende partijen niet betwist dat zij met de aangetekende zending, die zij als stuk bij hun verzoekschrift hebben gevoegd, kennis kregen van de motieven van de bestreden beslissing en van de verhaalmogelijkheden, verhaalinstantie en verhaaltermijnen. Gelet op het voorgaande, ving de termijn om tegen de thans bestreden beslissing een vordering tot nietigverklaring bij de Raad van State in te stellen bijgevolg aan op de dag na de dag waarop de kennisgeving werd verricht. Zoals hiervoor uiteengezet, is de gebeurtenis die de termijn heeft doen ingaan, de verzending van de aangetekende brief van 9 februari 2024. Vermits de aangetekende brief met kennisgeving werd verstuurd op vrijdag 9 februari 2024, ving de termijn aldus aan op zaterdag 10 februari 2024, en was de laatste dag om de vordering in te stellen dinsdag 9 april 2024.

Het inleidend verzoekschrift is vervolgens pas elektronisch neergelegd op woensdag 10 april 2024, dus buiten de termijn van 60 dagen.

Uit het systeem e-tracker van bpost blijkt weliswaar dat de zending slechts door bpost aan de verzoekende partijen werd overhandigd op maandag 12 februari 2024, maar dat is – gelet op wat hiervoor sub nrs. 4 en 5 is uiteengezet – niet van aard om het anders te zien.

7. Het beroep is onontvankelijk *ratione temporis*.”

VERPLICHTE VERMELDING VAN DE PASSENDE ERKENNING VAN EEN AANNEMER PROPORTIONEEL MET DE OPDRACHT

**RvS VOORZITTER VAN DE XIVe KAMER ARREST nr. 264.723 van 31 oktober 2025 in de
zaak A. 246.052/XIV-39.889**

Artikel 70, § 1, eerste lid, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 legt een koppeling tussen de gunningsprocedure en de regeling inzake de erkenning van aannemers. Die bepaling luidt als volgt:

“Wanneer bij een opdracht voor werken, de werken die er het voorwerp van uitmaken overeenkomstig artikel 3, eerste lid, van de wet van 20 maart 1991 houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken, slechts mogen worden uitgevoerd door ondernemers die ofwel hiertoe erkend zijn, ofwel aan de voorwaarden ertoe voldoen of nog het bewijs geleverd hebben van het feit dat ze voldoen aan de voorwaarden voor de erkenning bepaald door of krachtens de voormelde wet, vermelden de aankondiging van de opdracht of, bij gebrek daaraan, de opdrachtdocumenten welke erkenning vereist is in overeenstemming met de eerder aangehaalde wet en haar uitvoeringsbesluiten.”

Krachtens artikel 3, eerste lid, van de wet van 20 maart 1991 mogen overheidsopdrachten voor werken waarvan de geraamde waarde een bij koninklijk besluit vastgesteld bedrag overschrijden, slechts worden uitgevoerd door ondernemers, zowel publiek- als privaatrechtelijke, die op het moment van de sluiting van de opdracht of van de concessieovereenkomst (1°) hetzij te dien einde erkend zijn, (2°), hetzij het bewijs geleverd hebben dat zij de voorwaarden opgelegd door of krachtens deze wet vervullen.

Artikel 4 van het koninklijk besluit 26 september 1991 somt de categorieën (aangeduid met een letter) en ondercategorieën (aangeduid met een letter en een cijfer) op waarin de werken worden ingedeeld met het oog op de erkenning. Te dezen zijn in het geding de categorieën D (Algemene aannemingen van bouwwerken), F (Algemene aannemingen van metaalconstructies) en F2 (Bouw van metalen draagstructuren). Aan de minister wordt opgedragen om die categorieën en ondercategorieën nader te bepalen.

Overeenkomstig artikel 5, § 2, van het koninklijk besluit van 26 september 1991 brengt de erkenning in een categorie, in beginsel, geen erkenning mee in de daarbij horende ondercategorieën, behoudens onder meer de erkenning in de categorie F, die de erkenning in de ondercategorie F2 met zich meebrengt.

Artikel 5, §§ 6 en 7, van het voormelde besluit bepalen voorts:

“§ 6. Behoudens andersluidende bepaling in het bestek van de aanneming, brengt de erkenning in een categorie of ondercategorie voor een bepaalde aanneming de toelating mede tot het uitvoeren van de werken die door hun aard de aanvulling vormen van een in hoofdzaak uit te voeren werk, zelfs indien ze tot een andere categorie of ondercategorie behoren.

§ 7. De categorie of ondercategorie waarin een aanneming die werken omvat die in verscheidene categorieën en/of ondercategorieën gerangschikt zijn, moet worden gerangschikt is die waartoe het gedeelte van het uit te voeren werk behoort waarvan het bedrag het grootste percentage van de aannemingssom vertegenwoordigt.

In geval de aanneming werken van verschillende aard omvat waarvan de relatieve belangrijkheid ongeveer gelijk is, mag zij gerangschikt worden in meerdere van de betreffende categorieën of ondercategorieën. De inschrijver dient evenwel slechts erkend te zijn in één van de voorgeschreven categorieën of ondercategorieën.”

Uit het eerste lid van artikel 1 van het ministerieel besluit van 27 september 1991 blijkt dat een “categorie” wordt gekenmerkt (i) hetzij door een complexe opdracht waarbij werken van verschillende aard worden uitgevoerd, die een coördinatie vergen, (ii) hetzij door werken die niet het voorwerp uitmaken van een bepaalde ondercategorie. Uit het samen lezen met de Nederlandse en de Franse tekst van artikel 1, tweede lid, van het ministerieel besluit van 27 september 1991 blijkt voorts dat een “ondercategorie” wordt gekenmerkt door het feit dat het gaat om werken van een bepaalde specialiteit of om werken die deel van een “categorie” vormen wanneer ze afzonderlijk worden aanbesteed.

27. Zoals hoger onder punt 3.2. van het feitenrelaas is weergegeven, heeft de verwerende partij de opdrachtdocumenten gewijzigd wat de vereiste erkenning betreft. In de gewijzigde administratieve bepalingen van het bestek zoals gepubliceerd op 23 juni 2025 luidt het gestelde erkenningsvereiste als volgt:

“Vereiste erkenning van aannemers (categorie en klasse)

[Erratum 23 juni 2025]

Uit artikel 5, §6, van het Koninklijk besluit van 26 september 1991 inzake de erkenning van aannemers van werken volgt dat het volstaat dat een aannemer erkend is in de

(onder)categorie waarvan het bedrag het grootste percentage van de aannemingsom vertegenwoordigd.

In deze opdracht is dit de erkenning categorie F2 - Klasse 3 (op basis van raming – de klasse wordt bepaald op het moment van gunning).

De erkenning in deze categorie geeft voor deze opdracht aan de opdrachtnemende aannemer de toelating tot het uitvoeren van werken die door hun aard een aanvulling vormen van het in hoofdzaak uit te voeren werk.”

Naar aanleiding van de gunning heeft de verwerende partij de vereiste erkenning in ondercategorie F2 bevestigd.

Ondercategorie F2 wordt in artikel 4 van het koninklijk besluit van 26 september 1991 omschreven als “Bouw van metalen draagstructuren”. In artikel 2 van het ministerieel besluit van 27 september 1991 wordt deze ondercategorie nader omschreven als “De bouw en het monteren van metalen draagstructuren.”

28. De in het bestek vermelde erkenningsvereisten zijn niet zonder meer absoluut bindend voor de inschrijvers. Het is immers het werkelijke voorwerp en de werkelijke omvang van de opdracht die beslissend zijn voor de toepasselijkheid van de erkenningsreglementering en de toepasselijke erkenningsvereisten.

29. De verzoekende partijen voeren daartoe in de eerste plaats aan dat de verwerende partij de opdracht had moeten beschouwen als een complexe opdracht omdat het de uitvoering van werken van verschillende aard betreft die de coördinatie vergt van verschillende technieken in de bouwnijverheid. Om die reden had de verwerende partij volgens hen een erkenning in categorie D of minstens categorie F moeten vereisen.

De verzoekende partijen worden niet bijgevalen.

Bij de beoordeling van de vraag naar de rangschikking van de opdracht in de juiste categorie of ondercategorie, moet worden opgemerkt dat de Raad van State niet in de plaats van het bestuur mag beslissen en dus enkel mag nagaan of het bestuur redelijkerwijze genoeg kon nemen met een erkenning categorie F2, klasse 3, en dit in het licht van het werkelijke voorwerp en de werkelijke omvang van de opdracht.

Uit de omschrijving van het voorwerp van de opdracht in de aankondiging en het bestek blijkt dat de opdracht betrekking heeft op het inrichten van een uitkijkpunt in de toren van de Sint-Eligiuskerk te Ettelgem. Tevens blijkt dat de bestreden beslissing enkel betrekking heeft op de eerste fase waarbij de kerktoeren toegankelijk wordt gemaakt en ingericht als uitkijktoren. In essentie lijkt dit de verbinding van de (reeds aanwezige) wenteltrap in de toren met twee stalen trappen in de toren te omvatten, en vervolgens met stalen ladders om op een (eveneens stalen) uitkijkplatform te komen op de hoogte van de voormalige torenspits.

In de nota met opmerkingen verduidelijkt de verwerende partij dat zij de opdrachtdocumenten heeft gewijzigd en daarbij het vereiste van een erkenning in categorie F heeft vervangen door een vereiste erkenning in categorie F2 omdat zij van oordeel is dat het vereisen van een erkenning in categorie F een te strenge eis zou zijn in het licht van het werkelijk voorwerp van de opdracht die volgens haar slechts het (pre)fabriceren van metalen draagconstructies en de montage ervan in en aan de toren inhoudt. Een nieuwe open stalen spits wordt geplaatst op het nieuwe uitkijkplatform, en wordt voorzien van stalen zitelementen. De stalen trappenpartijen en het uitkijkplatform worden afgewerkt met een stalen balustrade uit fijne spijlen. Dit wordt door de verwerende partij in haar nota ook visueel onderbouwd met tekeningen waarmee zij het doorslaggevend aandeel van staalwerk

in de opdracht beoogt te verduidelijken. De overige werken betreffen volgens haar louter ondergeschikte werken. Zij geeft ook aan dat een mededingingsbeperkend effect zou kunnen uitgaan van een te ruime interpretatie van het begrip complexe opdracht in de zin van artikel 1, tweede lid, van het ministerieel besluit van 27 september 1991.

In het licht van de voormelde argumentatie, die bevestiging lijkt te vinden in de stukken van het administratief dossier, maken de verzoekende partijen niet aannemelijk dat de verwerende partij te dezen redelijkerwijze geen genoegen kon nemen met een erkenning in categorie F2.

Dat de opdracht naast staalwerk ook andere werken behelst, zoals afbraakwerken, technieken en schilderwerken, die “wanneer ze afzonderlijk worden aanbesteed” een erkenning in andere (onder)categoriën vereisen, doet op het eerste gezicht geen afbreuk aan het voorgaande. Overeenkomstig artikel 5, § 6, van het koninklijk besluit van 26 september 1991 brengt, behoudens andersluidende bepaling in het bestek, de erkenning in een categorie of ondercategorie voor een bepaalde aanneming immers de toelating mee tot het uitvoeren van de werken die door hun aard de aanvulling vormen van een in hoofdzaak uit te voeren werk, zelfs indien ze tot een andere categorie of ondercategorie behoren. Het enkele gegeven dat de meetstaat in een post “werfcoördinatie” voorziet, laat voorts op het eerste gezicht niet toe aan te nemen dat de verschillende soorten werken een dusdanige coördinatievereiste stellen dat de verwerende partij in redelijkheid niet vermocht te opteren voor een specifieke ondercategorie.

De uitvoering in een kerktoeren kan voorts ongetwijfeld de uitvoering bemoeilijken maar lijkt evenmin noodzakelijkerwijze te nopen tot een kwalificatie als complexe opdracht.

30. De verzoekende partijen voeren in de tweede plaats, wat de omvang van de opdracht betreft, aan dat meer dan de helft van de werken betrekking hebben op werken die niet ressorteren onder ondercategorie F2. Ook om die reden zouden de werken een erkenning in categorie D, minstens F vereisen.

Het wordt niet betwist dat de opdracht betrekking heeft op werken die in meerdere categorieën of ondercategorieën kunnen worden gerangschikt.

De verwerende partij maakt echter onder meer aan de hand van grafieken concreet aannemelijk dat niet alleen volgens de raming maar ook volgens de offerte van de gekozen inschrijver het staalwerk percentagegewijs het grootste aandeel in de aannemingsom vertegenwoordigt.

Het vertrouwelijk stuk 18 van de verzoekende partijen, bevattende een uitsplitsing van hun offerte over “andere werken”, “technieken” en “metaal” doet niet anders besluiten, al was het maar omdat de verzoekende partijen hierbij uitgaan van een niet aangetoonde toepasselijkheid van de hoofdcategorie D op het geheel van de werken die zij onderbrengen bij de “andere werken”.

In zoverre de verzoekende partijen ter terechtzitting nog opwerpen dat de offerte van de gekozen inschrijver bevestigt dat 43,1 % van de opdracht bestaat uit het bouwen van metalen draagstructuren en dat deze werken dus niet “het merendeel” van de opdracht uitmaken, lijken zij uit te gaan van een verkeerde lezing van artikel 5 § 7, eerste lid, van het koninklijk besluit van 26 september 1991 dat verwijst naar het gedeelte van het uit te voeren werk “waarvan het bedrag het grootste percentage van de aannemingsom vertegenwoordigt”. Zoals ook blijkt uit artikel 5, § 7, tweede lid, van voormeld besluit, dient daarbij op het eerste gezicht de “relatieve belangrijkheid” in ogenschouw te worden genomen.

31. Gelet op het voorgaande tonen de verzoekende partijen naar het voorlopig oordeel van de Raad van State niet aan, met de vereiste ernst *prima facie*, dat het in werkelijkheid gaat om werken die een erkenning in categorie D of minstens categorie F vereisen en dat de verwerende partij redelijkerwijze geen genoegen kon nemen met een erkenning in ondercategorie F2 zoals ook aangekondigd in het gewijzigde bestek.

32. Het tweede middel is niet ernstig.

INFO

news.belgium

FOD Kanselarij van de Eerste Minister

MINISTERRAAD 10 OKTOBER MAALTIJDCHQUES

De ministerraad keurt op voorstel van minister van Werk David Clarinval en minister van Sociale Zaken Frank Vandenbroucke in tweede lezing een ontwerp van koninklijk besluit goed dat de maximale tussenkomst van de werkgever voor maaltijdcheques verhoogt van 8 naar 10 euro.

Het ontwerp van koninklijk besluit, aangepast aan het advies van de Raad van State, voorziet in een verhoging met 2 euro (van 6,91 naar 8,91 euro) van de maximale tussenkomst van de werkgever voor maaltijdcheques die vrijgesteld is van RSZ-bijdragen.

Deze verhoging gaat in op 1 januari 2026. Vanaf dan kunnen dus maaltijdcheques van maximaal 10 euro (in plaats van 8 euro) toegekend worden.

DE MINISTERRAAD VAN 7 NOVEMBER 2025 KEURDE 1) EEN ONTWERP VAN OMZENDBRIEF GOED OVER DE TOEKENNING VAN DE BRUGDAGEN IN 2026 ÉN 2) EEN ONTWERP VAN KONINKLIJK BESLUIT DAT DE BRUGDAGEN VANAF 2027 REGELT.

1) Ontwerp van omzendbrief brugdagen 2026

Er werden twee brugdagen voorgesteld:

- Vrijdag 15 mei
- Maandag 20 juli

2) Ontwerp van koninklijk besluit nieuwe regeling brugdagen vanaf 2027

Aangezien O.H.Hemelvaart altijd op een donderdag valt, bepaalt het koninklijk besluit dat de daaropvolgende vrijdag elk jaar systematisch een brugdag wordt.

Daarnaast kent de minister van ambtenarenzaken maximaal één bijkomende vlottende dienstvrijstelling toe per jaar. Die dienstvrijstelling kan enkel worden toegekend op een van de volgende dagen:

- de maandag voorafgaand aan een feestdag die samenvalt met een dinsdag
- de vrijdag volgend op een feestdag die samenvalt met een donderdag.

Als er zo meer dan één dag in hetzelfde jaar is, maakt de minister van Ambtenarenzaken de datum van de vlottende dienstvrijstelling ten laatste op 30 november van het voorafgaande jaar bekend. Als er geen beslissing is genomen, wordt automatisch een dienstvrijstelling toegekend voor de vroegst mogelijke dag in dat jaar, die voldoet aan de voorwaarden.

De ontwerpcomité voorziet erin dat alle personeelsleden van de federale overheid in totaal twee dagen dienstvrijstelling wordt toegekend in 2026: vrijdag 15 mei 2026 en maandag 20 juli 2026. Voor 2026 kwamen, naast de vrijdag na Hemelvaart, twee dagen in aanmerking voor een dienstvrijstelling. De minister van Ambtenarenzaken heeft dus besloten om maandag 20 juli als brugdag toe te kennen, wat betekent dat vrijdag 2 januari een werkdag blijft.

SECTOR BANKEN

Paritair Comité voor de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten (PC 341)

Art. 2. Voor het jaar 2026, wordt:

- de feestdag van 15 augustus die op een zaterdag, gewone inactiviteitsdag, valt, vervangen door vrijdag 3 april;
- de feestdag van 1 november die op een zondag, gewone inactiviteitsdag, valt, vervangen door vrijdag 15 mei.

Art. 3. Voor het jaar 2027, wordt:

- de feestdag van 15 augustus die op een zondag, gewone inactiviteitsdag, valt, vervangen door vrijdag 26 maart;
- de feestdag van 1 mei die op een zaterdag, gewone inactiviteitsdag, valt, vervangen door 1 vrije dag;
- de feestdag van 25 december die op een zaterdag, gewone inactiviteitsdag, valt, vervangen door vrijdag 7 mei.

Art. 4. Voor het jaar 2028, wordt:

- de feestdag van 1 januari die op een zaterdag, gewone inactiviteitsdag, valt, vervangen door vrijdag 14 april;
- de feestdag van 11 november die op een zaterdag, gewone inactiviteitsdag, valt, vervangen door vrijdag 26 mei.

SECTOR BOUW

Paritair Comité voor het bouwbedrijf (PC 124)

Voor het jaar 2026, wordt:

- de feestdag van 1 november 2026 die samenvalt met een zondag, vervangen door maandag 2 november 2026."

SCHRIJVEN NAAN DE KANSELARIJ UITGAANDE VAN VVSG UVCW en BRULOCALIS

GEZAMENLIJKE REACTIE OP HETWETSVOORONTWERP TER VEREENVOUDIGING VAN OVERHEIDSOPDRACHTEN – SAMENWERKING TUSSEN AANBESTEDENDE OVERHEDEN – GELEGENHEIDSAANKOPEN

Een wetsvoorontwerp betreffende de vereenvoudiging van de regelgeving inzake overheidsopdrachten onder de Europese publicatiedrempels wordt momenteel onderzocht door de Commissie voor overheidsopdrachten, waarvan het secretariaat wordt verzorgd door de dienst Overheidsopdrachten van uw Kanselarij.

Dit voorontwerp bevat inderdaad een reeks verbeteringen, die in de eerste plaats bedoeld zijn om de toegang van ondernemers tot overheidsopdrachten te vergemakkelijken, maar ook om de administratieve lasten voor aanbestedende overheden te verlichten. Het beantwoordt dus aan verschillende van onze verzoeken.

Overeenkomsten tussen overheden onderling

Vanuit dit oogpunt blijkt de rechtstreekse gunning (d.w.z. zonder mededinging) tot 15.000 euro exclusief btw, geïnspireerd op Nederlandse, Duitse en Franse regels, een vereenvoudiging voor aanbesteders, zeker in de relaties tussen lokale overheden onderling (ook al is dat niet het eerste doel), met name tussen een gemeente en haar OCMW. Omdat de rechtbanken en een deel van de rechtsleer de “in house”-uitzondering strikt interpreteren, en omdat er veel onduidelijkheid bestaat over de voorwaarden voor “horizontale samenwerking”, worden heel wat projecten tussen lokale besturen toch als overheidsopdracht beschouwd. Vaak is dat niet terecht, met alle absurde gevolgen van dien. Deze procedurele verplichting leidt tot extra kosten en vertragingen die het publieke functioneren bemoeilijken. Zij ondermijnt de logica van institutionele solidariteit tussen de gemeente en haar OCMW, waarvan het financiële evenwicht uiteindelijk door de gemeente wordt gewaarborgd.

Ook samenwerking tussen gemeenten onderling of tussen gemeenten en andere lokale entiteiten is geen vrijblijvende keuze, maar een noodzaak. Ze worden allemaal geconfronteerd met een toename van taken en burgers verwachten een hogere kwaliteit van dienstverlening. Alleen beschikken lokale besturen niet altijd over de nodige financiële, technische of personele middelen. Door samen te werken kunnen lokale besturen de kosten

delen, gespecialiseerde kennis inschakelen en ambitieuze projecten realiseren die één gemeente alleen nooit van de grond zou krijgen. Samenwerking versterkt de lokale en territoriale solidariteit en vergroot de gezamenlijke slagkracht in het belang van de gemeenschap. Juridische of administratieve drempels mogen deze vorm van samenwerking dan ook niet in de weg staan.

Het is dan ook belangrijk dat de voorgestelde drempel op 15.000 euro exclusief btw wordt behouden en niet wordt verlaagd tot 3.000 euro, zoals sommige leden van de Commissie hebben voorgesteld, of zelfs wordt verhoogd.

Nog beter: onder de Europese publicatiedrempels hebben lidstaten veel ruimte om zelf regels te bepalen. Naast de bovengenoemde uitzonderingen voor “in house” en “horizontale” samenwerking, die zowel onder als boven deze drempels gelden, zou een eenvoudiger en rechtszekere uitzondering lokale besturen toelaten meer synergieën te creëren. De uitdagingen waar zij vandaag voor staan, vragen immers meer samenwerking dan ooit. Deze synergieën moeten snel en doeltreffend kunnen worden ingezet om zo snel mogelijk tegemoet te komen aan de collectieve noden. Het wegvallen van de aanbestedingsplicht zou partnerschappen vergemakkelijken, de gezamenlijke inzet van middelen versterken en uiteindelijk de kwaliteit van de dienstverlening aan de burgers verbeteren. Dit sluit naadloos aan bij de huidige politieke prioriteiten, waarin samenwerking en administratieve vereenvoudiging centraal staan.

Daarom stellen wij u de volgende teksten voor:

Art. [...]. Na artikel 31 wordt een artikel 31/1 toegevoegd: *“Een overheidsopdracht waarvan het geraamde bedrag zonder belasting over de toegevoegde waarde lager is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, die uitsluitend tussen twee of meer aanbestedende overheden als bedoeld in artikel 2, 1°, a) en b), en de publiekrechtelijke instellingen als bedoeld in artikel 2, 1°, c), wordt gesloten, valt buiten het toepassingsgebied van deze wet.”*

Commentaar: *“De toepassingsvoorwaarden van de uitzonderingen bedoeld in de artikelen 30 en 31 van de wet, namelijk de uitzondering “in house” en de “horizontale samenwerking”, zijn niet altijd even gemakkelijk te begrijpen. Ze zijn afkomstig uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, blijven onderworpen aan deze rechtspraak en kunnen leiden tot verschillende interpretaties door verschillende actoren (de aanbestedende overheden zelf, de toezichthoudende autoriteiten, enz.) en dus leiden tot juridische onzekerheid, met name voor lokale overheden die deze uitzonderingen willen toepassen om synergieën tussen hen te ontwikkelen, vooral tussen gemeenten en OCMW's, maar ook tussen gemeenten zelf en tussen gemeenten en andere lokale entiteiten. Onverminderd de bovenvermelde uitzonderingen, die zowel onder als boven de Europese drempels van toepassing blijven, is er besloten om de betrekkingen tussen aanbestedende instanties die publieke overheden in strikte zin zijn, te vergemakkelijken, met uitzondering dus van aanbestedende instanties die ten minste gedeeltelijk tot de privésfeer behoren.*

Aangezien het gaat om een uitzondering op de regels die van toepassing zijn op overheidsuitgaven, werd het namelijk beter beschouwd om deze uitzondering en dus ook de overheidsmiddelen strikt binnen de publieke sfeer te houden. Bovendien is de noodzaak om

de continuïteit van de openbare dienstverlening te waarborgen en de uitvoering van taken van algemeen belang niet in gevaar te brengen, een reden om deze nieuwe uitzondering alleen van toepassing te laten zijn op de aanbestedende diensten bedoeld in artikel 2, lid 1, onder a) en b) van de wet (staat, gewesten, gemeenschappen en lokale overheden) en op de publiekrechtelijke instellingen bedoeld in punt c) van hetzelfde artikel. Ter herinnering: zoals aangegeven in het commentaar bij de artikelen van het wetsontwerp dat aanleiding gaf tot de wet van 15 juni 2006, "Het begrip publiekrechtelijke instelling omvat inzonderheid, eventueel met een andere benaming, de instellingen van openbaar nut, de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, de kerkfabrieken en de instellingen belast met het beheer van de temporalieën van de erkende erediensten, de intergemeentelijke politiezones, de autonome gemeentebedrijven, de gewestelijke ontwikkelingsmaatschappijen en de ruilverkavelingscomités." (parl. doc., Kamer, 2005-2006, nr. 51-2237/001, blz. 8). De andere aanbestedende overheden die in hetzelfde punt c) worden vermeld, vallen daarentegen niet onder deze bepaling, aangezien het om een andere categorie van aanbestedende overheden gaat (ook al zijn de punten c) en d) van artikel 2, 1°, van de vroegere wet van 15 juni 2006 samengevoegd onder het huidige punt c) – zie parl. doc., Kamer, 2015-2016, nr. 54-1541/001, blz. 8).

Het Grondwettelijk Hof heeft een dergelijke rechtvaardiging in zijn arrest nr. 3/2021 van 14 januari 2021 al aanvaard. En hoewel andere aanbestedende diensten in voorkomend geval onderworpen zijn aan het beginsel van continuïteit van de openbare dienstverlening, kunnen zij niettemin tot de privésfeer behoren vanwege hun samenstelling, financiering of beheer, zodat zij niet mogen worden gevisieerd, om de uitzondering te beperken tot het strikt nodige zonder de markt te schaden."

Gelegenheidsaankopen

Het voormelde wetsvoorstel probeert ook tegemoet te komen aan ons verzoek om gelegenheidsaankopen in de klassieke sectoren te activeren, zoals die al bestaan in de speciale sectoren. Enkele misverstanden hebben er echter toe geleid dat het voorstel beperkt is gebleven tot alleen tweedehandsaankopen en dat met een niet-praktische drempel van 100.000 euro.

Voor de duidelijkheid en samenhang stellen we voor om, net zoals in artikel 124, § 1, 10°, uit te gaan van de mogelijkheid om in deze omstandigheden de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking te gebruiken. Die mogelijkheid bestaat vandaag al in de speciale sectoren. Daarnaast is het belangrijk dat de aanbestedende overheid, zoals voorzien in artikel 124, § 2, lid 2, 4°, ook wordt vrijgesteld van de verplichting om gunningscriteria vast te leggen.

FOD BELEID EN ONDERSTEUNING

Publiceerde het opvolgingsrapport van de betaaltermijnen van de onderscheiden Federale Overheidsdiensten

Tabel 1: Aantal dagen van betaling na Factuurdatum - na Ontvangstdatum – na Invoerdatum²

Periode: 01/01/2025 en 30/09/2025

	Aantal facturen	Tov Factuurdatum	Tov Ontvangstdatum	Tov Invoerdatum
Federale Politie	25.930	36	22	5
FOD Binnenlandse Zaken	27.465	32	20	5
FOD BOSA	5.247	28	14	7
FOD Buitenlandse Zaken	3.597	33	16	3
FOD Economie	10.663	25	16	5
FOD Justitie	62.512	55	33	6
FOD Kanselarij	2.544	30	20	5
FOD Mobiliteit	3.998	39	29	7
FOD Sociale Zekerheid	4.524	21	6	3
FOD Volksgezondheid	9.051	37	22	4
FOD Werkgelegenheid	2.997	34	24	3
POD Maatschappelijke Integratie	731	32	25	3
POD Wetenschapsbeleid	1.090	12	10	3
Totaal	160.349	41	25	5

FOD ECONOMIE KMO MIDDENSTAND

INDEXCIJFER VAN DE CONSUMPTIEPRIJZEN VAN DE MAAND OKTOBER 25

De Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie deelt mee dat het **indexcijfer van de consumptieprijsen** voor de maand oktober 2025, **135.44 punten** bedraagt, tegenover 134.95 punten in september 2025, hetgeen een stijging van 0.49 punt of 0.36 % betekent.

De gezondheidsindex, zoals bedoeld in de wet van 23 april 2015 (Belgisch Staatsblad van 27 april 2015), bedraagt **135.76 punten** voor de maand oktober 2025.

De afgevlakte gezondheidsindex zoals bedoeld in de wet van 23 april 2015 (Belgisch Staatsblad van 27 april 2015), bedraagt **132.85 punten** voor de maand oktober 2025.

ONS AANBOD VOOR INTERNE OPLEIDINGEN in company OP UW MAAT

ALL-IN TARIEVEN GEDURENDE HET ACADEMIEJAAR 2025-2026

De opleidingen welke we op uw maat in uw instelling kunnen verzorgen, en dit zowel nederlandsstalig als franstalig vindt u terug op onze website : <https://www.caru-commv.be>

Voor al deze seminars voorzien we een **syllabus en power point** presentatie welke digitaal (gratis) ter beschikking worden gesteld van de deelnemers.

De opgegeven prijzen blijven onveranderd van toepassing.

Aanvragen voor deze sessies kunnen **bij eenvoudige mail** gericht worden aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met vermelding van de gewenste sessie en de vooropgestelde uitvoeringsperiode

De exacte uitvoeringsdata worden dan in gemeen overleg afgesproken.

U dient enkel uren passend lokaal te voorzien, wij zorgen voor laptop en beamer ter ondersteuning van de sessie

NOG BESCHIKBARE DOCUMENTATIE

HANDBOEK masterclass 2022 “ADMINISTRATIEF EENVOUDIGER STRUCTUREN VAN HET AANKOOPPROCES VIA INTERNE DELEGATIE ”

Voor de geïnteresseerden zijn **nog een paar exemplaren beschikbaar** van het handboek van masterclass 2022 DELEGATIE EN STRUCTUREN AANKOOPPROCES

Kostprijs : 30,00€. Inclusief verzending

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

HANDBOEK masterclass 2023 EERSTE DEEL “ VIJF JAAR PRAKTIJK TOEPASSING WOO CAPITA SELECTA”

AANSPRAKELIJKHEID MANDATARISSEN EN BESTUURDERS

VERPLICHT RAMING

PRIJSNAZICHT EN ABNORMALE PRIJZEN

CONTRACTUELE BEPALINGEN BIJ ONDERAANNEMING

Kostprijs : 50,00€. Inclusief verzending

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

HANDBOEK masterclass 2023 TWEEDE DEEL “ VIJF JAAR PRAKTIJK TOEPASSING WOO SELECTIE EN GUNNINGCRITERIA”

Kostprijs : 50,00€. Inclusief verzending

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

HANDBOEK masterclass 2024 DERDE DEEL

“ VIJF JAAR PRAKTIJK TOEPASSING WOO DE JUISTE KEUZE VAN GUNNINGWIJZEN EN GUNNINGMETHODES EN PRAKTIJK VAN HET ONDERHANDELEN

Kostprijs : 50,00€. Inclusief verzending

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadre

HANDBOEK BIJ DE MASTERCLASS 2024 VIERDE DEEL “ VIJF JAAR PRAKTIJK TOEPASSING WOO: van administratieve ergernis naar performanterBESTEK”

Kostprijs : 50,00€. Inclusief verzending

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

HANDBOEK masterclass 2025 BOEKDEEL 1

“ UW OVERHEIDSOPDRACHTEN IN UITVOERING”

Kostprijs : 50,00€. Inclusief verzending

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

HANDBOEK masterclass 2025 BOEKDEEL 2

“ UW OVERHEIDSOPDRACHTEN IN UITVOERING”

Kostprijs : 50,00€. Inclusief verzending

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

HANDBOEK masterclass OKTOBER 2025

“KAN JE ALS AANBESTEDER NOG AANKLOPEN ZONDER HET FORMALISME VAN, EEN OVERHEIDSOPDRACHT ”

ostprijs : 50,00€. Inclusief verzending

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

Op 10/3/26 (HASSELT) en 12/3/26 (GENT) plannen we een MASTERCLASS rond de noodzakelijke aanpassingen van uw bestekken met concrete nieuwe clausules aansluitend op een aantal nieuwe wettelijke bepalingen en de evolutie in Belgische en Europese rechtspraak.

In bijlage vindt u de agenda en inschrijvingsformulier

INSCHRIJVINGSFORMULIER

CARU MASTERCLASS 2026

**UW BESTEKKEN VERDIENEN EEN PERFORMANTE AANPASSING AAN
DE EVOLUTIE VAN RECHTSPRAAK EN WETGEVING**

DINSDAG 10 MAART 2026 HASSELT HOLIDAY INN (Kattegatstraat 1)

**DONDERDAG 12 MAART GENT Hotel VANDERVALK (Akkerhage 10
naast Planet Group Arena)**

te mailen aan info@caru-commv.be of rudiclaeys@telenet.be

☐ **INSCHRIJVING VOOR GENT 12 MAART 26**

☐ **INSCHRIJVING VOOR HASSELT 10 MAART 26**

GEGEVENS DEELNEMENDE ORGANISATIE

Maatschappelijke benaming :

CURSIST:

Naam en voornaam:

E-mail :

FACTURATIE GEGEVENS:

Maatschappelijke benaming:

Straat en nummer:

Postcode en gemeente

KBO nummer

:

Bestelbonnummer

Het bestuur verbindt er zich toe het inschrijvingsgeld **ALL-IN** ten belope van **275,00 €** te betalen na ontvangst van de factuur en uiterlijk de dag van het seminarie.

In het tarief zijn zowel uw deelname aan de studiedag , de catering , als het Handboek en voorstel clausules in Word op digitale sleutel, inbegrepen

Let op!

Gratis annuleren kan tot 3/3/2026 .

datum,

handtekening,

functie

DAGPROGRAMMA MASTERCLASS MAART 2026

PROGRAMMA

Vanaf 8u 30 **welkomstkoffie** Versgemalen koffiebereidingen, tea corner met verschillende soorten thee, sinaasappelsap & smoothie volgens seizoen. Yoghurt met granola, crackers van hazelnoot, rode peper of rozemarijn,... Voor wie het wat zoeter wil: ovenverse mini koekjes.

9.00 u. **Eerste sessie :Overzicht van de diverse wijzigingen via wetgeving, rechtspraak en doctrine met impact op uw overheidsopdrachten**

Benadering vanuit de diverse onderdelen van het bestek

10.30 u. **netwerkingspauze** Versgemalen koffiebereidingen, tea corner met verschillende soorten thee, sinaasappelsap, smoothie volgens seizoen, fruitwater met een variatie van gebakjes.

10.45 u. **Tweede sessie :Aanpassingen en clauses betreffende de algemene voorschriften en de plaatsing van uw opdracht (algemeen en reglementair deel). Aangepaste formulering voor uw selectiecriteria, met aandacht voor de bijzondere aansprakelijkheidsindexering, bescherming van de aanbesteder, en soepele eigen criteria en bestelwijzen voor uitgestelde uitvoering en deelopdrachten, accenten op persoonlijke uitvoeringsverbintenissen**

12.30 u **Lunch** : Uitgebreid koud en warmbuffet met als afsluiter een dessertbuffet + frisdrank, water, koffie of thee

13.15 u. **Derde sessie : Aanpassingen en clauses met betrekking tot de uitvoering van uw opdracht (het contractuele deel). Bijzondere bestekregelingen voor uogelijke conventionele maatregelen, aangepaste borg en betalingsregeling, voorzorgen voor de uitbreidingen van de produktaansprakelijkheid, het verhaal op tussenpersonen,...**

15 .00 u. **netwerkingspauze** Versgemalen koffiebereidingen, tea corner met verschillende soorten thee, sinaasappelsap, smoothie volgens seizoen, fruitwater met een variatie van gebakjes.

15.15 **Vierde sessie : De aangepaste technische voorwaarden en de bijhorende documenten. Uitsplitsing van het dossier met waarborgen op uitvoering in onderaanneming, bindende uitvoeringsplanning, handkavingsmaatregelen**

Einde studiedag 16 u 30 ...